

SYNCERI.

DE PARTV VIRGINIS.

EXEMPLVM SEV

COPIA

APOSTOLICI BREVIS

AD SYNCERVM

DILECTO FILIO

ACTIO SYNCERO

SANNAZARIO

LEO PAPA DECIMVS

Dilecte fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum forte de claris ingeniis ætatis nostræ apud nos uerba fierent: affuere qui cum te: tum opus tuum de partu Virginis diuinis prope laudibus cum admiratione attollerent: atq; prædicarent. Quæ res expectata quidem diu nobis (nihil enim non excultum: non elaboratum: non singulari tuo ingenio dignum proficisci a te posse arbitrabamur) uerum eo nunc carior & iucundior uisa est: tum q̄ quæ futura expectabamus: accepimus iam facta esse: & quæ superet omnem expectationem: tum q̄ etsi nullo non tempore fuissent acceptissima: hac præcipue tempestate erūt longe gratiora. Qua quidam: quo doctiores uideantur: ecclesiam stilo iniquo petant: qui exactissima eruditione commendent: non desiderentur. Dici non potest: cum hæc audiremus: quātum uoluptatis acceperimus: & cum ipsi legemus: accepturi simus: quod persuasi simus: diuina factum prouidētia: ut diuina sponsa tot

impiis oppugnatoribus laceratoribusq; necessita talem tã/
tumq; nacta sit propugnatorem : & cum illi impia fa/
cundia abusi frangant rem sacram genuinã : tu unus
opus edideris : quo rem sacrã omnibus (ut dici solet)
neruis attollendam excolẽdamq; pcuraueris : si sancto cõ/
silio : euentu feliciore : cum dictitent qui legere : si rem
quæramus : nihil nisi Christum atq; eius spõsam sona/
re : si pietatem : undiq; religionis enitere studium : si iu/
diciũ : nihil unguem signandum relinquere : si figuris ar/
tisq; conatus : ueterum uatum nulli cedere : multos an/
teire. Gratulamur itaq; tibi : q tantum unus pre/
stes : quantum antea nemo : ecclesiæ : q cum uexetur
lancineturq; ab aliis : a te uno in cœlum efferatur : no/
stro seculo : q fiet tui carminis luce celeberrimum : no/
bis deniq; ipsis : quibus imminente hinc Goliade arma/
to : hinc Saule a furiis agitato : affuerit pius Dauid il/
lum funda a temeritate : hunc lyra a furore compescens.
Hortamur itaq; te : iam opus edas : ut qui dolet : cum
illa legunt : quæ aduersus pietatem uenena ficti Chri/
stiani euomuere : ad tua conferant se se : quæ ueluti

præsens antidotū sint oppositu ri. Tu ita tibi persuadeas uolumus: nos te & tua omnia perinde ac nostra complexuros esse: nec nos: nec hanc sanctam sedem unquam tui uel affectus uel operæ inmemores futuros. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris Die VI Augusti M D XXI. Pontificatus nostri Anno Nono.

BEMBVS

Per Fauonium De mandato.

CLEMENTI SEPTIMO PONTIFICI MAXIMO

ACTIVS SYNCERVS

M agne parens : cuſtoſq; hominum ; cui ius datur uni
C laudere cœleſtes : & reſerare fores .
O ccurrent ſiqua in noſtris male firma libellis :
D eleat errores æqua litura meos .
I mperiis uenerande tuis ſubmittimus illos :
N am ſine te recta non licet ire uia .
I pſe manu : ſacriſq; potens Podalyrius herbis
V lcera Pæonia noſtra leuabis ope .
Q uippe mihi toto nullus te præter in orbe
T riſte ſalutifera leniet arte malum .
R arus honos : ſummo ſe præſide poſſe tueri :
R arior : a ſummo præſide poſſe legi .

Antra ſalutifero percurras inclyta partu
Virgineo, Muſa fas eſt celebrante pudica
Synceri, caſtus nam ſpirat lilia uates.
Mergillina caue fluctus magalia mentis,
Pauſylipi luſus, abſit galatea lyconis.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI VIRI PATRICII DE PARTV VIRGINIS

LIBER PRIMVS.

I rginei partus magnoq; æquæua parenti
v P rogenies : ſuperas cœli quæ miſſa per auras
A ntiquam generis labem mortalibus ægris
A bluit : obſtructiq; uiam patefecit olympi :
S it mihi Cœlicolæ primus labor : hoc mihi primum
S urgat opus . Vos auditas ab origine cauſas
E t tanti ſeriem (ſi fas) euoluite facti .
N ec minus o Muſæ uatum decus : hic ego ueſtros
O ptarim fonteis : ueſtras nemora ardua rupes :
Q uandoquidem genus e cœlo deducitis : & uos
V irginitas : ſanctæq; iuuat reuerentia famæ .
V os igitur : ſeu cura poli : ſeu Virginis huius

T angit honos : monſtrate uiam : qua nubila uincam :
E t mecum immenſi portas recludite cœli.
M agna quidem : magna Aonides : ſed debita poſco :
N ec uobis ignota : etenim potuiſtis & antrum
A ſpicere : & choreas : nec uos orientia cœlo
S igna : nec Eoos Reges latuiſſe putandum eſt.
T uq; adeo ſpes fida hominum : ſpes fida deorum
A lma parens : quam mille acies : quæq; ætheris alti
M ilitia eſt : totidem currus : tot ſigna : tubæq; :
T ot litui comitantur : ouantiq; agmina gyro
A dglomerant : niueis tibi ſi ſolennia templis
S erta damus : ſi manſuras tibi ponimus aras
E xciſo in ſcopulo. fluctus unde aurea canos
D eſpiciens : celſo ſe culmine Mergilline
A dtollit : nautiſq; procul uenientibus offert.
S i laudes de more tuas : ſi ſacra : diemq; :
A c cœtus late inſignes : rituſq; dicamus
A nnua felicis colimus dum gaudia partus :
T u uatem ignarumq; uiæ : inſuetumq; labori
D iua mone : & pauidis iam læta adlabere cœptis.

V iderat aetherea superum regnator ab arce
V ndiq; collectas nectari in tartara praedas:
T isiphonenq; imo conantem cuncta profundo
V ertere: & immanes stimulantem ad dira sorores
N ec iam homini prodesse: alto quod semina coelo
D uceret: aut uarios animum excoluisset ad usus
T antum lethiferae poterant contagia culpae.
T um pectus pater aeterno succensus amore
S ic secum. Ecquis erit finis? tantis ne parentum
P risca luent poenis seri commissa nepotes?
V t quos victuros semper: superisq; creaui
P ene pares: tristi patiar subcumbere letho:
I nformesq; domos: obscuraq; regna subire?
N on ita: sed diuum potius reuocentur ad oras
V t decet: & manuum poscunt opera alta mearum:
D esertosq; foros: uacuaq; sedilia coeli
A ctutum complere parent: legio unde nefandis
A cta odiis: trepidas ruit exturbata per auras.
C umq; caput fuerit: tantorumq; una malorum
F oemina principium: lacrimasq;: & funera terris.

I ntulerit : nunc auxilium ferat ipsa : modumq;
Q ua licet : afflictis imponat fœmina rebus.
H æc ait : & celerem stellata in veste ministrum
Q ui casta diuina ferat mandata puellæ :
A dloquitur : facie insignem : & fulgentibus alis :
T e : quem certa vocant magnarum exordia rerum :
F ide vigil : pars militiæ fortissima nostræ :
T e decet ire : nouumq; in sæcula iungere fœdus :
N unc animũ huc aduerte : atq; hæc sub pectore serua.
E st vrbes Phœnicum inter : lateq; fluentem
I ordanem : regio nostris sat cognita sacris :
I udæam appellant : armisq; : & lege potentem.
H ic claris exorta atauis : veterumq; : ducumq;
A ntiquum genus : & dignis licet aucta hymenæis :
P ectoris intactum Virgo mihi casta pudorem
S eruat adhuc : nullos non seruatura per annos :
(M irus amor) seniumq; sui venerata mariti
E xiguis degit thalamis : & paupere tecto :
D igna polo regnare : altoq; effulgere diuum
C oncilio : & nostros æternum habitare penates.

Hanc mihi virginibus iam pridem ex omnibus vnam
Delegi: prudensq; animo interiore locaui:
Vt foret: intacta sanctum quæ numen in aluo
Conciperet: ferretq; pios sine semine partus.
Ergo age: nubiuagos molire per aera gressus:
Deueniensq; locum: castas hæc iussus ad aures
Effare: & pulchris cunctantem hortatibus imple.
Quandoquidem genus e Stygiis mortale tenebris
Eripere est animus: sæuosq; arcere labores.
Dixerat. ille altum zephyris per inane vocatis
Carpit iter: scindit nebulas: atq; aera tranat
Ima petens: pronusq; leues vix commouet alas.
Qualis vbi ex alto notis Mæandria ripis
Prospexit vada: seu placidi stagna ampla Caystri
Præcipitem sese candenti corpore cycnus
Mittit agens: iamq; implumis: segnisq; videtur
Ipse sibi: donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: sic ille auras: nubesq; secabat.
Ast vbi palmiferæ tractu stetit altus Idumes
Reginam haud humiles voluentem pectore curas

Aspicit. atq; illi veteres de more Sibyllæ
In manibus: tum siqua æuo referanda nepotum
Fatidici casto cecinerunt pectore vates.
Ipsam autem securam animi: lætamq; videres
Authorem sperare suum. namq; adfore tempus
Quo sacer æthereis delapsus spiritus astris
Incorrupta piæ compleret viscera matris:
Audierat. pro quanta alti reuerentia cœli
Virgineo in vultu est. oculos deiecta modestos
Suspirat: matremq; dei uenientis adorat:
Felicemq; illam: humana nec lege creatam
Sæpe uocat: nec dum ipsa suos iam sentit honores.
Cum subito ex alto iuuenis demissus olympo
Purpureos retegit uultus: numenq; professus
Incessuq;: habituq;: ingenteis explicat alas:
Ac tectis læte insuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis salue lux debita nostris
Iam pridem notum cœlo iubar: optima Virgo:
Cui se se tot dona: tot explicuere merenti
Diuitiæ superum. quicquid rectiq; probiq;

A eterna de mente fluit : puriſſima quicquid
A d terras ſummo ueniens ſapientia cœlo
F ert ſecum : & plenis exundans gratia riuis .
T e genitor ſtabili firmam ſibi lege ſacrauit
P erpetuos genitor curſus qui dirigit aſtris .
M anſuramq; tuo fixit ſub pectore ſedem .
I dcirco cœtus inter ueneranda pudicos
V na es : quam latis cœli in regionibus olim
T ot diuum celebrent uoces : pro gaudia terris
Q uanta dabis : quantis hominum ſubcurrere uotis
I ncipies . Stupuit confeſtim exterrita Virgo :
D emiſitq; oculos : totoſq; expalluit artus .
N on ſecus : ac conchis ſi quando intenta legendis
S eu Micone parua : ſcopulis ſeu forte Seriphi
N uda pedem uirgo : lætæ noua gloria matris
V eliferam aduertit uicina ad litora puppim
A duentare : timet . nec iam ſubducere ueſtem
A udet : nec tuto ad ſocias ſe reddere curſu :
S ed trepidans ſilet : obtutuq; immobilis hæret :
I lla Arabum merces : & fortunata Canopi

Dona ferens : nullis bellum mortalibus infert .
Sed pelago innocuis circum nitet armamentis .
Tum rutilus cœli alipotens : cui lactea fandi
Copia : diuiniq; fluunt e pectore rores
Ambroſiæ : quibus ille acres mulcere procellas
Poſſit : & iratos pelago depellere uentos .

Exue Dia metus animo : paritura uerendum
Cœlitibus numen : ſperataq; gaudia terris :
Aeternamq; datura uenis per ſæcula pacem .
Hæc ego ſiderea miſſus tibi nuntius arce
Sublimis celeres uexit quem penna per auras
Vaticinor : non inſidias : non nectere fraudes
Edoctus : longe a noſtris fraus exulat oris .
Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
Ipſa olim partus Virgo : ſobolisq; beatæ
Adſpicies : uincet proauos : proauitaq; longo
Extendet iura imperio : populisq; uocatis
Ad ſolium : late ingentes moderabitur urbes :
Nec ſceptri iam finis erit : nec terminus æui .
Quin iuſtis paulatim animis pulcherrima ſurget

R elligio : non monstra piis : sed numina templis
P lacabunt castæ diris sine cædibus aræ .
D ixerat . illa animum sedato pectore firmans
S ubstitit : & placido breuiter sic ore locuta est .
C onceptus ne mihi tandem : partusq; futuros
S ancte refers ? me ne attactus perferre uiriles
P osse putas ? cui uel nitenti matris ab aluo
P rotinus inconcussum : & ineluctabile uotum
V irginitas fuit una . nec est cur soluere amatæ
I ura pudicitiæ cupiam : aut hæc fœdera rumpam .
I mmo istas (quod tu minime iam rere) per aures
E xcipit interpres . fœcundam spiritus aluum
I nfluet : implebitq; potenti uiscera partu
F lammifero ueniens cœlo : atq; micantibus astris .
A t tu uirgineum mirata tumescere uentrem
H ærebis pauitans : demum formidine pulsa
G audia seruati capies inopina pudoris .
N eue hæc uana putes : dictis aut territa nostris
I ndubites : feræ dudum concessa senectæ
D ona oculos pone ante tuos . nam sanguine auito

I uncta tibi mulier (sterilis licet illa : grauisq;
P ressa æuo) haud quaq̃ speratum hoc tempore pignus
F ert utero : & felix sexto sub mense laborat.
V sq; adeo magno nil non superabile cœlo est.
H is dictis : Regina oculos ad sidera tollens :
C œlestumq; domos superas : atq; aurea tecta
A dnuit : & tales emisit pectore uoces.
I am iam uince fides : uince obsequiosa uoluntas :
E n adsum : accipio uenerans tua iussa : tuumq;
D ulce sacrum pater omnipotens : nec fallere uestrũ est
C œlicolæ. nosco crines : nosco ora : manusq; :
V erbaq; : & aligerum cœli haud uariantis alumnum.
T antum effata : repente noua micuisse penates
L uce uidet. nitor ecce domum compleat : ibi illa
A rdentum haud patiens radiorum : ignisq; corusci
E xtimuit magis. at uenter (mirabile dictu :
N on ignota cano) sine ui : sine labe pudoris
A rcano intumuit uerbo. uigor actus ab alto
I rradians : uigor omnipotens : uigor omnia cõplens
D escendit : deus ille deus : totosq; per artus

D at se se : miscetq; utero . quo tacta repente
V iscera contremuere . silet natura : pauetq;
A dtonitæ similis : confusaq; turbine rerum
I nsolito : occultas conatur quærere causas .
S ed longe uires alias : maioraq; sentit
N umina . succutitur tellus : leuumq; sereno
I ntonuit cœlo rerum cui summa potestas
A duentum nati genitor testatus : ut omnes
A udirent late populi : quos maximus ambit
O ceanus : Tethysq; : & raucisona Amphitrite .
H os inter medios cœli : terræq; fragores
A equatis properans uolucer pulcherrimus alis
(O mnia dum trepidant) discesserat : altaq; nabat
P er loca : cum Virgo celsis in nubibus illum
A lternantem humeros uidet : atq; immensa secantem
V entorum spatia : & iam uersicolore per auras
F ulgentem pluma : ac cœli conuexa petentem .
Q uem demum tali adspectans sermone secuta est .
M agne ales : celsi decus ætheris : inuia rerum
Q ui penetras : longeq; & nubila linquis : & euros

Anteuolans . læto seu te felicia tractu
Sidera : quæq; suos uoluuntur signa per orbes
Expectant redeuntem : alti seu certa reposcit
Crystalli domus : & uitrei plaga lucida regni :
Seu propiora uocant supremo tecta tonanti :
Qua patet in summum regio flammantis olympi :
Teq; amor : & liquidis flagrans alit ignibus aura :
I precor : i nostrum testis defende pudorem .
Nec plura his . tum uero aciem deflectit : & omnes
Haud mora : sollicito percurrit lumine montes :
Agnatamq; animo : conceptaq; pignora uersat
Multa putans : serumq; uteri miratur honorem .
Interea manes descendit fama sub imos :
Pallentesq; domos ueris rumoribus implet :
Optatum aduentare diem : quo tristia linquant
Tartara : & euictis fugiant Acheronta tenebris :
Immanemq; ululatum : & non lætabile murmur
Tergemini canis : aduerso qui carceris antro
Excubat insomnis semper : rictuq; trifauci
Horrendum stimulante fame sub nocte profunda

P erſonat : & morſu uenienteis adpetit umbras .
T um uero Heroes lætati : animæq; piorum
A d cœlum erectas cœperunt tendere palmas .
A tq; hic inſignis funda : citharaq; decorus :
I nſignis ſceptro ſenior per opaca locorum
D um graditur : nectitq; ſacros diademate crines :
D um legit effœtos Lethæo in gramine flores :
Q ua tacitæ labuntur aquæ : mutæq; uolucres
D ucunt per ſteriles æterna ſilentia ramos :
A dtonita ſubitos concepit mente furores :
D iuinamq; animam : & conſueto numine plenus:
I ntorquens oculos uenientia fata recenſet .
N aſcere magne puer : noſtros quem ſoluere nexus :
E t tantos genitor uoluit perferre labores .
M agne puer : cui ſe hæc tandem ſpolianda reſeruant
R egna : tot heu miſeris hominum ditata ruinis :
N aſcere . uenturum ſi te mortalibus olim
P ectore ueridico promiſimus : igneus ut nos
V iribus adflatos cœleſtibus ardor agebat
I nſinuans : ſi ſacra peregimus : & tua late

I ussa per immensum fama uulgauimus orbem.
E n ridet pax alma tibi : simul ecce potentes
I mpulsi cœlo : diuisq; authoribus acti :
O rbe alio properant reges. Saluete beati
A ethiopes : hominum sanctum genus : astra secuti
S cilicet : huc uestris adfertis munera regnis.
A ccipe dona puer : tuq; o sanctissima mater
S ume animos : iam te populiq; : ducesq; frequentant
L itore ab extremo : & odoriferis Nabathæis.
I lle autem aurata fulgens in ueste sacerdos
I am canus : iam maturo uenerabilis æuo,
Q uid sibi uult ? sacras puerum qui sistit ad aras
S ic uenerans ? lætoq; inspectans æthera uultu ?
S eq; dehinc facili clausurum lumina fato
E xclamat : quod speratum per sæcula munus :
P romissamq; diu pacem : certamq; salutem
T errarum : exorta liceat sibi luce tueri
O ptanti : seniumq; ideo : parcasq; trahenti
S ed quid ego heu dira conspersos cæde penates
I nfantum : & subito currenteis sanguine riuos

LIB. I.

A dſpicio ? triſtiſq; meas uagitus ad aures
F ertur ? io ſcelus eſt partus iugulare recentes
C rudelis : quid agis ? nihil hi meruere : neq; illum
Q uem petis : inſano dabitur tibi perdere ferro .
N unc nunc o matres ſcelerata abſcedite terra
D um licet : inq; ſinu pueros abſcondite ueſtros :
N am ferus hoſtis adeſt . propera iam regia Virgo :
I nq; Paretonias tranſfer tua pignora terras :
A dmonet hoc magnum genitor qui temperat orbem .
T uta domus : tutiq; illic tibi Dia receſſus .
V erum ubi bis ſenas hyemes : bis ſenaq; nati
S olſtitia : & tantos ſuperaueris anxia caſus :
I ngentes imo duces de pectore queſtus :
A ureaq; adſiduis pulſabis ſidera uotis .
N am puerum : quamuis per compita ſæpe uocatum :
S æpe expectatum conſuetæ ad gaudia menſæ
P erquires nequicquam amens : nec cara petentem
O ſcula : nec ſera redeuntem nocte uidebis .
T reſq; illum totos mœrenti pectore ſoles :
E t totidem trepidas ſomni ſine munere noctes

Omnia luſtrantes : queſtu omnia confundentes
Flebitis indigno perculſi corda dolore
Tuq; : ſenexq; tuus . quarto ſed Lucifer ortu
(Purpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus)
Inuentum dabit : & quærentibus offeret ultro .
O quas tunc lacrimas : o quæ tunc oſcula mater
Quos dabis amplexus : miſto inter gaudia fletu .
Cum natum ante aras patris : & delubra ſedentem
Mulcentemq; ſenes dictis : animoſq; trahentem
Aſpicies gauiſa : ipſo admirante ſenatu
Primitias pueri ingenteis : nec inane ſagacis
Pectoris indicium : nataq; ad grandia mentis .
Tu uero quid in arma ruis ſcelerata iuuentus ?
Quid galeas : enſeſq; uirum : & fulgentia cerno
Agmina ? ſcutataſq; procul ſub nocte cohortes
Obſcura : & crebris radiantes ignibus haſtas ?
Tot ne unũ telis petitur caput ? heu furor : heu mens
Cæca hominum : ſemperq; odiis adcincta nefandis ?
Iamq; oleas : montemq; ſacrum : circumq; : ſupraq;
Cinxere : & longa lucum obſedere corona .

Q uo feror ? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
I nsontem : modo quem latas mira illa per urbes
E dentem : patrisq; palam præcepta docentem
A dtoniti stupuere . illum regemq; : deumq; :
H umanæq; ducem uitæ : fontemq; salutis
H aud ueriti populo circum plaudente fateri .
H eu facinus : mortem ne etiã : & crudele minantur
S upplicium ? sæuos stringunt in uulnera fasces :
H orrenteisq; parant paliuro intexere dumos
T ormenti genus : & capiti premere inde coronam
V ulnificam . uiden alternos ut arundinis ictus
I ncutiunt ? geminantq; truci conuicia lingua ?
P arte alia ingentes uideo de stirpibus imis
E uerti palmas : altas ad sidera palmas :
I nfelix opus . unde hominum lux illa : decorq;
P endeat : ah trepidis dirum : & miserabile terris :
C um patri æthereo moriens liuentia pandet
B rachia : turpatosq; atra de morte capillos :
O raq; : demissosq; oculos : frontemq; cruore
I am madidam : & lato patefactum pectus hiatu .

A t mater : non iam mater : sed flentis : & orbæ
I nfelix simulacrum : ægra : ac sine uiribus umbra :
A nte crucem demissa genas : effusa capillum
S tat lacrimans : tristiq; irrorat pectora fletu.
A c si iam comperta mihi licet ore profari
O mnia : defessi spectans morientia nati
L umina : crudeles terras : crudelia dicit
S idera : crudelem se se (quod talia cernat
V ulnera) sæpe uocat . tum luctisono ululatu
C uncta replens : singultanti sic incipit ore
I ncipit : & duro figit simul oscula ligno .
E xclamans . Quis me miseram : quis culmine tanto
D eiectam subitis inuoluit Nate procellis ?
N ate patris uires : sanguis meus : unde repente
H æc fera tempestas ? quis te mihi fluctus ademit ?
Q uæ manus indignos fœdauit sanguine uultus ?
C ui tantum in superos licuit ? bella impia cœlo
Q uis parat ? hunc ego te post tot male tuta labores :
P ostq; tot infelix elapsæ incommoda uitæ
A dspicio ? tu ne illa tuæ lux unica matris ?

T u ne animæ pax : & requies : ſpeſq; ultima noſtræ
S ic raperis ? ſic me ſolam : exanimemq; relinquis ?
O dolor . extincto iam te pro fratre ſorores :
P ro natis toties exorauere parentes :
A ſt ego pro nato : pro te dominoq; : deoq;
Q uem miſera exorem ? quo triſtia pectora uertam ?
C ui querar ? o tandem diræ me perdite dextræ :
M e potius (ſi qua eſt pietas) immanibus armis
O bruite : in me omneis effundite pectoris iras .
V el tu (ſi tanti eſt hominum genus) eripe matrem
Q uæ rogat : & Stygias tecum duc nate ſub umbras .
I pſa ego te per dura locorum : inamœnaq; uitiis
R egna ſequar ; liceat rumpentem cernere portas
A eratas : liceat pulchro ſudore madentem
E uerſorem Erebi materna abſtergere dextra .
H os illa : & plures fundet de pectore queſtus .
Q uod ſcelus Eois ut primum cernet ab undis
S ol : indignanteis retro conuertere currus
O ptabit : fruſtraq; ſuis luctatus habenis
Q uod potenit tandem auratos ferrugine crines

I nficiet : mœſtamq; diu ſine lumine frontem
O ſtendet terris : ut qui iam ploret ademptum
A uthorem : regemq; ſuum : quin ipſa nigranti
F ratris ab ore timens : & tanto concita caſu
C ynthia : cæruleo uultus obnubet amictu :
A uertetq; oculos : lacrimaſq; effundet inanes.
A t contra horriſono tellus concuſſa tremore
C um gemitu fremet : & ruptis excita ſepulcris
E mittet ſimulacra. Quid o quid abire paratis
I lluſtres animæ ? non omnibus hæc data rerum
C onditio : paucis remeare ad lumina uitæ:
C oncessum. Sed tempus erit : cum Martia rauco
M ugitu cœlum quatiet tuba : cumq; repente
C orpora per terras omneis late omnia ſurgent.
N unc autem ſat Tartarei ſi clauſtra tyranni
E ffringat Rex ille : & caligantia pandat
A tria : diffugiant immiſſo lumine diræ
E umenidum facies iactis in terga colubris.
Q uas atro uix in limo Phlegethontis aduſtum
A ccipiat nemus : & fumanti condat in ulua.

T um uariæ pestes : & monstra horrentia Ditis
I ma petant : trepident Briareia turba Cerastæ :
S emiferumq; genus Centauri : & Gorgones atræ :
S cyllæq; : Sphingesq; : ardentisq; ora Chimæræ :
A tq; Hydræ : atq; canes : & terribiles Harpyiæ .
I pse catenato fessus per Tartara collo
D ucetur Pluton : tristi quem murmure circum
I nferni fractis mœrebunt cornibus amnes .
A t nos uirginea præcincti tempora lauru
S igna per extentos cœli uictricia campos
T ollemus : lætoq; ducem clamore sequemur .
V ictor io : bellator io : tu regna profunda
T u manes : Erebumq; : potestatesq; coerces
A erias : lethumq; tuo sub numine torques .
I lle alto temone sedens : leuibusq; quadrigis
L ora dabit : uolucresq; reget placido ore iugales :
N on iam cornipedum ductos de semine equorum :
N ec qui consuetas carpant præsepibus herbas .
P rimus enim ualido subnixus eburnea collo
F ert iuga formosi pecoris custodia Taurus .

S tellatus minio Taurus : cui cornua frônti
A urea : & auratis horrent palearia ſetis :
P erq; pedes bifidæ radiant noua ſidera gemmæ .
T orua boui facies : ſed qua non altera cœlo
D ignior : imbriferum quæ cornibus inchoet annum :
N ec quæ tam claris mugitibus aſtra laceſſat .
E t iuxta nemorum terror : rexq; ipſe ferarum
M agnanimus nitet ore Leo : quem fuſa per àrmos
C onueſtit iuba : pectoribus generoſa ſuperbit
M aieſtas . non iam ut cædés : aut prælia ſæuus
A dpetat : (innocuis armantur dentibus ora
G rataq; tranquillo ridet clementia uultu)
S ed cœlo ut ſpatietur : & alta ad ſidera tendat .
H os poſt inſequitur pulchros pennata per artus
A lituum Regina : ſacræ cui uertice plumæ
A dſurgunt : flauoq; caput diademate fulget .
I pſa ingens alis : ingentis fulminis inſtar
S upra hominum tecta ac montes : ſupraq; uolucres
F ertur : & obſtanteis curſu petit obuia nubes .
V ltimus humana ſociat ceruice laborem

A latus tergo Iuuenis : cui lufhea leuo
E x humero chlamys Eois inſperſa lapillis
P endet : eam uariant centum longo ordine reges
A ntiquum genus : & Solymæ primordia gentis
O ſtro intertexti : ueros cognoſcere uultus
E ſt illic : ueros monteis : & flumina credas :
E t uera extremo Babylon nitet aurea limbo.
T ali ſidereas curru ſubuectus in auras
I ndutos referens ſpoliis pallentibus axes
P erueniet : recto qua panditur orbita tractu
L actea : & ad ſedes ducit candentis olympi.
I llic auratæ muros mirabimur urbis :
A urataſq; domos : & gemmea tecta : uiaſq;
S telliferas : uitreoſq; altis cum montibus amnes.
A tq; ibi : ſeu magni celſum penetrale tonantis :
S iue alios habitare lares : ac tecta minorum
C œlicolum dabitur : ſtellas numerare licebit :
S urgentemq; diem pariter : pariterq; cadentem
S ub pedibus ſpectare : & longos ducere ſoles :
L ongaq; uenturis protendere nomina ſæclis.

H æc ubi dicta : patres plausu excepere frequentes
F atidicum uatem : sublatumq; aggere ripæ
A dtollunt humeris : lætumq; per auia ducunt .
I ntremuere Erebi sedes : obscuraq; Ditis
L imina . suspirans imo de corde Megæra
D at gemitum : & toruas spectat sine mente sorores .
T um caudam exululans sub uentre recondidit atram :
C erberus : & fonteis latratu terruit umbras :
C ommotisq; niger Cocytus inhorruit antris :
E t uaga Sisyphiis hæserunt saxa lacertis .

FINIS.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII NEAPOLITANI VIRI PATRICII
DE PARTV VIRGINIS
LIBER SECVNDVS.

Egina ut subitos imo sub pectore motus
Sensit: & adflatu diuini numinis aucta est:
Haud mora: digressu uolucris suspẽsa ministri
Exurgit: monteisq; procul contendit in altos
Festinans: ea cura animo uel prima recursat:
Matronam defessam æuo: cui nulla fuissent
Dona uteri (mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam: sextiq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari: uocemq; audire loquentis:
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo adcincta uix: nullos studiosa paratus
Induitur: nullo disponit pectora cultu:

T antum albo crines iniectu uestis inumbrans
Q ualis stella nitet : tardam quæ circuit Arcton
H yberna sub nocte : aut matutina resurgens
A urora : aut ubi iam Oceano Sol aureus exit .
Q uaq; pedes mouet : hac casiam terra alma ministrat :
P ubenteisq; rosas : nec iam mœstos Hiacynthos :
N arcissumq; : crocumq; : & quicquid purpureum ver
S pirat hians : quicquid florum per gramina passim
S ubgerit : immiscens uarios natura colores .
P arte alia celeres sistunt uaga flumina cursus :
E xultant uallesq; cauæ : collesq; supini :
E t circumstantes submittunt culmina pinus :
C rebraq; palmiferis erumpunt germina siluis .
O mnia lætantur : cessant Euriq; : Notiq; :
C essat atrox Boreas . tantum per florea rura
R egna tenent Zephyri : cœlumq; tepentibus auris
M ulcent : quaq; datur : gradientem uoce salutant .
V t uentum ad sedes . uultu longæua uerendo
O bcurrit coniux iusti senis : atq; repente
P lena deo : subitoq; uteri concussa tumultu

E xcipit amplexu uenientem : ac talibus infit.
O decus : o laudis mulier dux præuia nostræ :
C œlitibus sola humanum quæ digna reperta es
C onciliare genus : cœtusq; adtollere ad astra
F œmineos. gremium cuius diuinus obumbrat
P almes : inexhaustis terras qui compleat uuis.
Q uis me : quis tanto superum dignatur honore?
T u ne procul uisura humiles Regina penates
V enisti? tu ne illa mei pulcherrima regis
M ater ades? uiden ut nostra puer excitus aluo
(C um mihi uix primas uocis sonus ambiat aures)
I am salit : & dominum (ceu præcursurus) adorat.
F elix uirgo animi : felix : cui tanta mereri
C redulitas dedit una : in te nam plena uidebis
O mnia : quæ magni uerax tibi dixit olympi
A liger : arcano delapsus ab æthere cursu.
I lla sub hæc. Miranda alti quis facta tonantis
O mater : meritas cœlo quæ tollere laudes
V ox queat? exultant dulci mea pectora motu
A uthori tantorum operum : qui me ima tenentem :

I ndignamq; : humilemq; ſuis reſpexit ab aſtris :
M unere quo genteis felix ecce una per omnes
I am dicar : nec uana fides : ingentia quando
I pſe mihi ingenti cumulauit munera dextra
O mnipotens : ſanctumq; eius per ſæcula nomen :
E t quæ per magnas clementia didita terras
E xundat : qua paſſim omneis ſua iuſſa uerentes
V ſque fouens : nullo neglectos deſerit æuo .
T um fortem exertans humerũ : dextramq; coruſcam :
I nſanos longe faſtus : menteiſq; ſuperbas.
D iſpulit : afflixitq; ſuper : ſolioq; potentes
D eturbans dedit in præceps : & ad ima repreſſit :
E xtollensq; humiles aliena in ſede locauit .
P auperiemq; : famemq; fugans : impleuit egenos
D iuitiis : uacuos contra : nudoſq; reliquit
Q ui nullas opibus metas poſuere parandis .
P oſtremo ſobolem (neq; enim dare maius habebat)
A eternam genitor ſobolem : ſæcliſq; priorem
O mnibus : æqualemq; ſibi : de ſanguine fidi
S uſcepit pueri : tantis quod honoribus unum

D eerat adhuc : non ille animi : morumque suorum
O blitus . quippe id meditans promiserat olim
S acrificiis proauorum atauis : stirpique nepotum .
H æc Virgo . At senior : nullus cui uocis ademptæ
V sus erat : supplex nunc gressum obseruat euntis :
V irgineosque pedes : tactæque dat oscula terræ :
N unc lætus tollit duplices ad sidera palmas :
Q uoque potest : solo testatur gaudia nutu :
O stenditque manu uatum tot scripta priorum .
Q uæ quis agente deo : quondam dum uita manebat :
E didit : & populis liquit celebranda futuris .
S cilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
L anigerum in tergus : germenque e stirpe uetustæ
A rboris exurgens : incombustumque sonoro
I gne rubum : & priscis stellam de patribus ortam .
Q uæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisu
P ercurrit relegens : alto cum corde uolutat
C onceptus Virgo insolitos : & ab æthere lapsam
P rogeniem : pluuiæ in morem : quæ uellere molli
E xcepta : haud ullos sonitus : nec murmura reddit .

S eq; rubum : uirgamq; : alto se deniq; missam
S idus grande mari prorsum agnoscitq; : uidetq; .
N on tamen ausa loqui : tanto aut se ducere dignam
M unere . sed tacito affectu tibi maxime diuum
G rates rector agit : mentemq; ad sidera tollit .
E t iam Luna cauum ter luce repleuerat orbem :
T er solitas de more intrarat cæca latebras :
C um Virgo in patriam reditum parat : omnia quãdo
C erta uidet : Subeunt dilectæ grata parentis
A lloquia : adsuetæq; piis sermonibus ædes :
Q uæq; salutantis uoces : ac uerba ministri
A udiit : & primos excepit cella uiolatus :
C ella choris superum lustrata : & cognita cœlo .
E rgo iter inceptum : caris digressa propinquis :
A ccelerat : relegitq; uiam per nota locorum :
N ec mora : nec requies usquam : nec lumina flectit
(C œlicolum quamuis sacro circundata cœtu)
D onec ad optatum peruenit sedula limen .
A tq; ibi : dum consueta suo cum pectore uersat
G audia : paulatim maturi tempora uentris

A duentare uidet : ſcires iam numen in illa
G rande tegi : nullos adeo ſentire dolores
D at ſuperum genitor : nullaq; ex parte grauari.
I nterea terra parta iam pace : mariq;
A uguſtus pater æratis bella impia portis
C lauſerat : & ualidis arctarat uincta cathenis :
D umq; ſuas regnator opes : uireſq; potentis
I mperii : exhauſtaſq; armis ciuilibus urbes
N oſſe cupit : magnum cenſeri iuſſerat orbem :
D eſcribi populos late : numerumq; referri
C unctorum ad ſe ſe capitum : quæ maxima tellus
S uſtinet:& rapido complectitur æquore Nereus.
E rgo omneis lex una mouet. ſua nomina mittunt
Q ui monteis Aurora tuos : regna illa feracis
A rmeniæ : qui conualles : atq; alta Niphatæ
S axa tenent : longe pictis gens nota pharetris :
G ens fines luſtrare ſuos non ſegnis : & arcu
Q ua uagus Euphrates : qua deuius exit Araxes
F elices tractus : & late munere diuum
C onceſſos defendere agros bene olentis Amomi.

Cenſetur Tauri paſſim : cenſetur Amani
Incola : prædatorq; Cilix : & Iſaurica quiſquis
Rura domat : quicunq; tuas Pamphylia ſiluas :
Quiq; Lycaoniam felicia iugera : quiq;
Flauentem curuis Lyciam perrumpit aratris.
Iam clari bello Leleges : populiq; propinqui
Iuſſa obeunt : gens quæq; ſuo dat nomina ritu.
Qui Ceramon : bimaréq; Gnidon : quiq; alta tuentur
Mœnia : diſpoſitis ubi circumſepta columnis
Tollit ſe niuei moles operoſa ſepulcri :
Barbara quam rapto poſuit regina marito.
Et quos Mæandri toties ludente recurſu
Vnda rigat : rigat ipſe ſuo mox amne Cayſter :
Herboſo niueos dum margine paſcit olores.
Quoſq; metalliferis ueniens Pactolus ab antris
Circuit : & rutila non parcior Hermus harena.
Miſorum manus omnis : Apollineæq; Celenæ :
Idaq; : Rhœtææq; arces : celebrataq; muſis
Pergama : Sigæumq; iugum : Priameia quondam
Regna armis : ducibuſq; : ducum nunc nota ſepulcris.

Q uæ nauta : angustum dum præterit Hellespontum :
O stendens sociis : hoc : inquit : litore flentes
N ereides steterant : passis cum mœsta capillis
I psa suum de more Thetis clamaret Achillem .
H is & Bythinæ classes : & Pontica late
A dcedit regio : paret scopulosa Carambis.:
P arendi studio feruet simul alta Sinope :
F eruet Halys : quiq; immēsis procul amnibus auctus
C appadocum medios populos discriminat Iris :
T hermodonq; Halybesq; adtritaq; saxa Prometheo .
P ræterea qua se Thracum Mauortia tellus
P andit:& algentem Rhodope procurrit in Aemum :
Q ua Macetum per saxa ruit torrentibus undis
A xius : umbrosæq; tegunt Halyachmona ripæ :
Q uaq; iacet diris omen Pharsalia bellis : :
E t bis Romana ferales clade Philippi
C onueniunt populi certatim : & iussa facessunt .
V os etiam uestros his adiunxistis alumnos
V icinæ passim uacuis iam mœnibus urbes.
A ntiquæ Graiorum urbes : gens optima morum

F ormatrix : clara ingeniis : & fortibus ausis :
S eu quæ litoreos tractus : montesq; tenetis :
S eu quæ per medias dispersæ exurgitis undas .
T um latus Epiri : qua formidabile nautis
A dtollunt summo caput Acroceraunia cœlo
V rget opus . iamq; Alcinoi dat Regia censum :
I llyricæq; manus : impacatiq; Liburni :
L itoraq; Ionio passim pulsata profundo .
N ec tu : cui late imperium terræq; : marisq;
B ellatrix peperit uirtus : & Martius ardor :
N on populos : non ipsa tuas terra inclyta genteis
D escribis . terra una armis : & fœta triumphis :
V na uiris longe pollens : atq; æmula cœlo .
N ubiferæ quam præruptis anfractibus Alpes
P ræcingunt : mediamq; pater secat Apenninus :
E t geminum rapido fluctu circumtonat æquor .
D escripsere suos (quamuis non axe sub uno)
H inc Rhenus pater indigenas : hinc latior undis
D anubius . qui siluarum per uasta uolutus
P ascere non populos : non lambere desinit urbes .

D onec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Q uin & proceras scrutatur Gallia siluas:
G allia Cæsareis Latio dignata triumphis:
Q uam Rhodanus: quã findit Arar: quã permeat ingens
S equana: piscosoq; interfluit amne Garumna.
T um quas pinifer is genteis præruptà Pyrene
R upibus: Herculeas prospectat adusq; columnas
C ogit Anas: cogit ripa formosus utraq;
D uria: & albenti Bætis præcinctus oliua:
A urataneq; Tagus uoluens sub gurgite harenam:
Q uiq; suo terras insignit nomine Iberus:
P arte alia uastas circumuocat Africa uires
G etuli: Maurũq; duces rimantur opaci
A tlantis nemora: & dispersa mapalia siluis.
S cribitur & uacuis ut quisque iuuentus harenis
S eu pastor: seu subcinctis uenator in armis
O bseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
M assylum quicunq; domos: quicunq; repostos
H esperidum lucos: munitaq; montibus arua
I ncolit: & ramis natiuum decutit aurum:

E t qui uertentes immania saxa iuuencos
F lectit arans : qua deuictæ Carthaginis arces
P rocubuere : iacentesq; infausto in litore turres
E uersæ . quantum illa metus : quantum illa laborum
V rbs dedit insultans Latio : & Laurentibus aruis :
N unc passim uix relliquias : uix nomina seruans
O bruitur propriis non agnoscenda ruinis :
E t querimur genus infelix humana labare
M embra æuo : cum regna palam moriantur : & urbes :
I amq; Macas idem ardor habet : uenere uolentes
B arcæi : uenere suis Nasamones ab aruis :
N aufragas qui per Syrtes : insidasq; circum
L itora : mœrentum spoliis onerantur : & altos
I nsiliunt nudi cumulos extantis harenæ :
I nq; suas uertunt aliena pericula prædas :
P ostremo Psylli : Garamanticaq; arua tenentes :
Q uiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas :
L audatasq; legunt succis præstantibus herbas :
Q uiq; Iouis palmeta : Hasbytarumq; recessus :
M armaricas qui late oras : qui pascua seruant

A egipti : Meroesq; : sacer quos Nilus inundat :
N ilus ab æthereo ducens cunabula cœlo .
N ec minus & casta senior cum Virgine custos
I bat : ut in patria nomen de more : genusq;
E deret : & iussum non segnis penderet aurum .
I lle domum antiquam : & regnata parentibus arua
I nuisens : secum proauos ex ordine reges :
C laraq; facta ducum : pulchramq; ab origine gentem
M ente recensebat tacita : numerumq; suorum
(Q uamuis tunc pauper : quamuis incognitus ipsis
A gnatis) longe adueniens explere parabat .
I am fineis Galilea tuos emensus : & imas
C armeli ualleis : quaq; altus uertice opacat
R ura Thabor : sparsamq; iugis Samaritida terram
P almiferis : Solymas a leua liquerat arces .
C um simul e tumulo muros : ac tecta domorum
P rospexit : patriaq; agnouit mœnia terræ .
C ontinuo lætitiis urbem ueneratur obortis :
I ntenditq; manus : & ab imo pectore fatur .
B ethlemiæ turres : & non obscura meorum

Regna patrum : magniq; olim saluete penates :
Tuq; o terra parens regum : uisuraq; regem
Cui Sol : & gemini famulantur cardinis axes
Salue iterum . te uana Iouis cunabula Crete
Horrescet : ponetq; suos temeraria fastus .
Mœnia te Dircæa trement : ipsamq; pudebit
Ortygiam geminos Latonæ extollere partus .
Parua loquor : prono ueniet diademate supplex
Illa potens rerum : terrarumq; inclyta Roma :
Et septemgeminos submittet ad oscula monteis .
Dixit : & extrema mouitq; uestigia uoce :
Maturatq; uiam senior : tardumq; fatigat
Vectorem : & uisas gressum molitur ad oras .
Et iam prona dies fluctus urgebat Iberos :
Purpureas pelago nubeis : aurumq; relinquens .
Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
Protinus : ut uenere : extremo e limine portæ
Adspiciunt : mistum confluxerat undiq; uulgus :
Turba ingens : credas longinquo ex æquore uectas
Ad merces properasse : aut deuastantibus arua

H ostibus : in tutum trepidos fugisse colonos.
C ernere erat perq; anfractus : perq; arcta uiarum
C uncta replesse uiros : confusoq; ordine matres
P ermistos pecori agricolas . hos iungere plaustra :
H os intendere uela : alios discumbere apertis
P orticibus : resono compleri cuncta tumultu :
A ccensos uariis lucere in partibus ignes.
Q uæ pater admirans tacito dum singula uisu
P ercurrit : circumq; domos : & limina lustrat :
N ec superesse locum tecto uidet : ibimus : inquit
Q uo deus : & quo sancta uocant oracula patrum.
E st specus haud ingens paruæ sub mœnibus urbis :
I ncertum manibus ne hominum : Genio ne potentis
N aturæ formatus : ut hæc spectacula terris
P ræberet : tantosq; diu seruatus in usus
H ospitio cœlum accipere . cui plurima dorso
I ncumbit rupes pendentibus undiq; saxis
A spera : & exesæ cingunt latera ardua cautes :
D efunctis operum domus haud ingrata colonis.
H uc heros tandem superata ambage uiarum

S ic monitus : ducente deo : cum coniuge sancta
D euenit : multaq; senex se nocte recepit.
A c primum siccis ramalibus excitat ignem :
S tramineoq; toro comitem locat : ægra cubantis
M embra super uestem inuoluens : mox adligat ipsos
P ermulcens : iam non duros : iam sponte sequentes
Q uadrupedes : ut forte aderat fœnile saligna
S ubfultum crate : & palmarum uimine textum :
N unc age Castaliis quæ nunquam audita sub antris :
M usarumue choris celebrata : aut cognita Phœbo
E xpediam : uos secretos per deuia calleis
C œlicolæ : uos (si merui) monstrate recessus
I ntactos : uentum ad cunas : & gaudia cœli :
M irandosq; ortus : & tecta sonantia sacro
V agitu. Stat ferre pedem : qua nulla priorum
O buia sint oculis uatum uestigia nostris :
T empus erat : quo nox tardis inuecta quadrigis
N ondum stelliferi mediam peruenit olympi :
A d metam : & tacito scintillant sidera motu.
C um siluæq; urbesq; silent : cum fessa labore

A ccipiunt placidos mortalia pectora somnos :
N on fera : non uolucris : non picto corpore serpens
D at sonitum . iamq; in cineres consederat ignis
V ltimus : & sera perfusus membra quiete
S cruposo senior caput adclinauerat antro.
E cce autem nitor ex alto nouus emicat : omnemq;
E xuperat ueniens atræ caliginis umbram :
A uditiq; chori superum : & cœlestia curuas
A gmina pulsantum citharas : ac uoce canentum.
A gnouit sonitum : partusq; instare propinquos
H aud dubiis Virgo sensit lætissima signis .
P rotinus erigitur stratis : cœloq; nitentes
A dtollit uenerans oculos : ac talia fatur .
O mnipotens genitor : magno qui sidera nutu
A eriosq; regis tractus : terrasq; : fretumq; :
E cquid adest tempus : quo se sine labe serenam
E fferat in lucem soboles tua ? quo mihi tellus
R ideat : & teneris depingat floribus arua ?
E n tibi maturos fructus : en reddimus ingens
D epositum . tu nequa pio iactura pudori

O brepat : ſummo defende : & conſule cœlo .
E rgo ego te gremio reptantem : & nota petentem
H ubera care puer : molli ſtudioſa fouebo .
A mplexu ? tu blanda tuæ dabis oſcula matri :
A dridens : colloq; manum : & puerilia nectes
B rachia : & optatam capies per membra quietem .
S ic memorat ; fruiturq; deo : comitumq; micanti
A gmine : diuiniſq; animum concentibus explet .
A tq; olli interea reuoluto ſidere felix
H ora propinquabat . Quis me rapit ? accipe uatem
D iua tuum ; rege diua tuum . feror arduus altas
I n nubes : uideo totum deſcendere cœlum .
S pectandi excitum ſtudio . Da pandere factum .
M irum : indictum : inſuetum : ingens . abſiſtite curæ
D egeneres : dum ſacra cano . Iam læta laborum :
I am non tacta metu : ſæcli Regina futuri
S tabat adhuc : nihil ipſa ſuo cum corde caducum :
N il mortale putans . illam natuſq; paterq; :
Q uiq; prius quam Sol cœlo : quam Luna niteret :
S piritus obſcuras ibat ſuper igneus undas

LIBER II.

S tant circum : & magnis permulcent pectora curis .
P ræterea redeunt animo quæcunq; uerendus
D ixerat interpres : acti sine pondere menses :
S eruatusq; pudor . clausa cum protinus aluo
(O noctem superis lætam : & mortalibus ægris)
S icut erat foliis : stipulaq; innixa rigenti
D iuinum spectante polo : spectantibus astris
E dit onus . Qualis rorem cum uere tepenti
P er tacitum matutinus desudat Eous :
E t passim teretes lucent per gramina guttæ .
T erra madet : madet adspersa sub ueste uiator
H orridus : & pluuiæ uim non sensisse cadentis
A dmirans : gelidas hudo pede proterit herbas .
M ira fides . puer æthereas iam lucis in auras
P rodierat : fœnoq; latus male fultus agresti
I mpulerat primis resonum uagitibus antrum .
A lma parens nullos intra præcordia motus :
A ut incursanteis deuexi ponderis ictus
S enserat : hærebant immotis uiscera claustris .
H aud aliter : quam cum purum specularia Solem

Admittunt: lux ipsa quidem pertransit: & omneis
Irrumpens laxat tenebras: & discutit umbras:
Illa manent inlæsa: haud ulli peruia uento:
Non hyemi: radiis sed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu:
Exceptumq; sinu: blandeq; ad pectora pressum
Detulit in præsepe. hic illum mitia anhelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas.
Protinus agnoscens dominum procumbit humi bos
Cernuus: & mora nulla: simul procumbit asellus
Submittens caput: & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non uos aut fabula Cretæ
Polluet: antiqui referens mendacia furti:
Sidoniam mare per medium uexisse puellam:
Aut sua dum madidus celebrat portenta Cithæron
Infames inter thyasos: uinosaq; sacra
Arguet obsequio senis insudasse profani.
Solis quippe deum uobis: & pignora cœli
Nosse datum: solis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refugo stabit circumdata fluctu

T erra parens ; dum præcipiti uertigine cœlum
V oluetur : Romana pius dum templa Sacerdos
R ite colet ; uestri semper referentur honores :
S emper uestra fides nostris celebrabitur aris .
Q uis tibi tunc animus : quæ sancto in corde uoluptas
O genitrix : cum muta tuis famulantia cunis
A c circum de more sacros referentia ritus
A dspiceres domino genua inclinare potenti :
E t sua commotum trahere ad spectacula cœlum :
M agne pater : quæ tanta rudeis prudentia sensus
L enjit ? informi tantos quis pectore motus
E xciuit calor : & pecudum in præcordia uenit ?
V t quem non reges : non accepere tot urbes :
N on populi : quibus una aras : & sacra tueri
C ura fuit : iam bos torpens : iam segnis asellus
A uthorem late : possessoremq; salutent .
V ocibus interea sensim puerilibus heros
E xcitus : somnum expulerat : noctemq; fugarat
E x oculis . iamq; infantem uidet : & uidet ipsam
M aiorem adspectu : maiori & lumine matrem

F ulgentem : nec quoquam oculos : aut ora mouentem :
S ublimemq; solo : superum cingente caterua
A ligera . Qualis nostrum cum tendit in orbem
P urpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix :
Q uam uariæ circum uolucres comitantur euntem .
I lla uolans : Solem natiuo prouocat auro
F ulua caput : caudam & roseis interlita punctis
C æruleam : stupet ipsa cohors : plausuq; sonoro
P er sudum strepit innumeris exercitus alis .
M iratur lucem insolitam : miratur ouanteis
C œlicolum cantus senior . tum uictus : & amens :
A ttonitusq; animi : tantisq; ardoribus impar
C orruit : & geminas uultum demisit in ulnas :
A dfususq; diu telluri : immobilis hæsit .
H ic illum superi iuxta uidere iacentem
V idit dia parens : nec longum passa seniles
O bduci tenebris oculos : dat surgere : & ægrum
S ubstentare genu : tremulisq; insistere plantis :
D iuinosq; pati uultus : superiq; nitorem
I gnis : & æthereas uibrantia lumina flammas .

I lle ubi paulatim uireis: animumq; resumpsit:
N odoso incumbens baculo: modulantia primum
A gmina: reginamq; deum de more salutat.
M ox ipsum adcedens præsepe: uluaq; palustri
I mpositum spectans dominum terræq; marisq;
(O timor: o mentis pietas) puerilia membra
N on ausus tractare manu: cunctatur. ibi auram
I nsperatam auram diuino efflantis ab ore
O re trahens: subito correptus numinis haustu:
A dflatusq; deo: sic tandem uoce quieta
I ncipit: & lacrimis oculos subfundit obortis.
S ancte puer: non te Phariis operosa columnis
A tria: non uariata Phrygum uelamina textu
E xcepere (iaces nullo spectabilis auro)
A ngustum sed uix stabulum: male commoda sedes:
E t fragiles calami: lectæq; paludibus herbæ
F ortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
T ecta: & regifico capiant aulæa paratu.
T e pater æterno superum ditauit honore
I llustrans: tibi siderei domus aurea cœli

P laudit: inextinctosq; parat natura triumphos.
E t tamen hanc sedem reges: hæc undiq; magni
A ntra petent populi: longe quos cærula Calpe
L itore ab occiduo: nigrisq; impellet ab Indis
S ol oriens: quos & Boreas: & feruidus Auster
D iuerso inter se certantes cardine mittent.
T u pastor: tu dispersas reuocare per agros
M issus oueis late: pectusq; obferre periclis:
P rodigus ah nimium uitæ: per tela: per hosteis
O bscurum nemus irrumpens: rabida ora luporum
C ompesces: saturumq; gregem sub tecta reduces.
O mihi certa fides superum: decus addite terris
N ate deo: deus ipse: æterno e lumine lumen.
T e te ego: te circum genitrix: lætiq; ministri
C oncinimus: primiq; tuos celebramus honores
L ongaq; perpetuis indicimus Orgia fastis.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI VIRI PATRICII DE PARTV VIRGINIS

LIBER TERTIVS.

Vratum interea culmen bipatentis olympi
Conſcendit genitor: rerũ inuiolata poteſtas
Læta fouens tacito ſub pectore: mox iubet omneis
Ad ſe ſe acciri ſuperos: quiq; atria longe
Obſeruant: quiq; arcanis penetralibus adſtant.
Præterea quos Eoos Aurora per ortus:
Et quos occiduæ propior uidet Heſperus oræ.
Namq; ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex ſuperum: & ualido mundum ſuſpenderet axe:
Diuerſas ſtatuiſſet domos: diuerſaq; diuis
Hoſpitia: & dignos meritis tribuiſſe penates
Ordine cuiq; ſuos. illi data tecta frequentant:

A rmaq; : & æratis adfigunt nomina ualuis .
H aud mora fit . celerant iussi : uolat æthere toto
C œlicolum glomerata manus : pars igne corusco
T ota rubens : pars stelliferis innexa coronis .
I pse sedens : humeris chlamydem fulgentibus aptat
I ngentem : & cœlum pariter : terrasq; tegentem .
Q uam quondã (ut perhibent) uigilans noctesq; diesq;
I psa suo neuit rerum natura Tonanti :
A diecitq; sacræ decus admirabile telæ :
P er medium : perq; extremas subtegminis oras
I mmortale aurum intexens : grandesq; smaragdos .
I llic nam uaria mundum distinxerat arte
G nara operum mater : certisq; elementa figuris :
E t rerum species : animasq; : & quicquid ab alta
F undit mente pater . generis primordia nostri
C ernere erat limum informem . iam præpete penna
D eferri uolucres liquidum per inane uideres :
I am siluis errare feras : pontumq; natari
P iscibus : & uero credas spumescere fluctu .
H ic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus

A ccepere : pater solio sic infit ab alto .
A etherei proceres (neq; enim ignoratis & ausus
I nfandos : dirumq; acies super astra frementeis)
S i mecum iuuat antiquos ab origine motus
I nspicere : & ueterum pariter meminisse laborum :
Q uandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem :
H uc animos : huc pacatas aduertite menteis .
V os : cum omne arderet cœlum seruilibus armis :
A rctoumq; furor pertenderet impius axem
S candere : & in gelidos regnum transferre Triones :
F ida manus mecum mansistis : & ultima tandem
E xperti : cœlo uictricia signa tulistis :
A eternumq; alta fixistis in arce trophæum .
Q uos ego pro meritis insigni munere palmæ
D onaui : regniq; in partem : operumq; recepi :
P ræcipuosq; habui : lectosq; ad iussa ministros :
V sq; adeo fixa antiqui stat gratia facti .
N ec minus & nostras audistis sæpe querelas :
V idistisq; graueis flammati pectoris æstus :
T unc cum prima nouas egit dementia gentes

Arboris auricomæ cœleſtia carpere poma :
Poma graui feros guſtu læſura nepotes ;
Munereq; quin ſuperum indignas ſpoliaſtis : & umbra
Sacrorum latę nemorum : adſiduoq; labore
Multaſtis miſeras : uitæ & breuioribus annis.
Quid repetam ueteri ſumptas de crimine pœnas ?
Exiliumq; informe Erebi : tenebraſq; repoſtas ?
Quæ tacito mecum ſpectaſtis lumine : & iidem
Terrarum ſortem mœſti indoluiſtis acerbam ?
Aut etiam ut noſtri longo poſt tempore tandem
Pectoris indomitas clementia uicerit iras ?
Viſq; arcana leueis ſenſim demiſſa per auras
Fœcundam intactæ complerit Virginis aluum ?
An temere hoc : nullaq; actum ratione putatis ?
Quippe ita manſuras decuit me ponere leges :
Quo terræq; : poluſq; : homines : diuiq; uiciſſim
Fœderibus ſtarent certis : & pignore tanto
Seruarent memorem cognatæ ſtirpis amorem.
Quare agite : & iam nunc humana capeſſite fata.
Ac primum duris parui ſub cautibus antri

G ramineos lustrate toros : lustrate beatam
P auperibus sedem calamis : cunctiq; recenteis
S ubmissi cunas adcedite : dum pia mater
C omplexu in molli natum fouet : hubera pernox
I ndulgens teneris pueri rorantia labris :
N ec procul in stipula demisso pectore mutum
P rocumbit pecus : & domini uestigia lambens
P eruigilat : longos fundit dum tibia cantus .
H ic faustos ortus pueri : noctemq; uerendam
D iscursu per inane leui : passimq; canoris
L audibus excipite : & plausu celebrate fauentes
O mnia felicem uentura in sæcula pacem .
C ertatimq; renascentis cunabula mundi :
V ictum anguem : uictumq; anguis furiale uenenum
S ic placitum : sic auersos coniungere terris
C œlicolas : sic ferre homines ad sidera certum est.
H æc ubi dicta : nouum superis inspirat amorem :
Q uo subito ueteres deponant pectoris iras :
O bliti scelerum : patrisq; exempla secuti
T errarum flagrent studio : & mortalia curent .

N ec mora : Lætitiam choreis tum forte uacantem
A duocat : hæc magni motuſq; : animoſq; Tonantis
T emperat : & uultum diſcuſſa nube ſerenat .
L ætitiam : quæ cœlicolum per limina ſemper
D iſcurſat : raroq; imas petit hoſpita terras .
C urarumq; expers : lacrimaſq; exoſa uirago
E xultat : totoq; abigit ſuſpiria cœlo .
V t ſtetit ante patrem : terraſq; adcedere iuſſa eſt :
M obilibus pictas humeris adcommodat alas :
L enimenq; uix comites uocat . ilicet adſunt
I ucundæ uiſu facies . Cantuſq; : Choriq; :
G audiaq; : Plauſuſq; : & honeſtis ignibus ardens
R ectus Amor : quem nuda Fides : Speſq; inſcia luctus
V adentem : mira unanimes pietate ſorores
O bſeruant . ſequitur mox inculpata Voluptas :
G ratiaq; : & niueam ſuadens Concordia pacem .
C umq; propinquaſſet portæ : quæ maxima cœlo
D icitur : æternumq; micat radiata coruſcis
A ſtrorum ſignis : quando mortalibus ægris
D ant nimbos aliæ : & damnant caligine terras .

S ubcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis .
I nſomnes Horæ . namq; his fulgentia diuum
L imina : & ingentis cuſtodia credita cœli .
P rotinus æratos impulſo cardine poſteis
C um ſonitu : magnoq; polos quaſſante fragore
P ræpandunt obnixe humeris . Volat illa per auras
O bſcura ſub nocte nitens . gratantur eunti
S idera : iam feſtas meditatur Luna choreas .
E xultant Hyades : gaudet mutata Bootes
P lauſtra auro : totoſq; auro fulgere iuuencos .
T unc primum uiſa eſt miſeri poſt fata parentis
R iſiſſe Erigone : & longum poſuiſſe dolorem :
A rmatoq; enſis ſubducitur Orioni .
V t uero umbroſis poſuit ueſtigia ſiluis :
C ulmina conſcendit paſtorum : atq; omnia late
P erluſtrans tacitis oculis loca : concutit alas
A dplaudens : pictoſq; ſinus ſub nocte coruſcans
S ubriſit lætum : puraq; in luce refulſit .
P rimi illam ſenſere canes : ſenſere iacentes
H ædorum paſſim per dura cubilia matres

B alatuq; ouium ualles ſonuere propinquæ :
S axaq; : & adtoniti caput erexere magiſtri .
T unc ait . O parui uigiles gregis : o bona pubes
S iluarum : ſuperis gratum genus : ite beati
P aſtores : ite antra nouis intendite ſertis :
R eginam ad cunas : poſitumq; in ſtramine regem
(C erta fides) alti iam iam moderator olympi
C ernere dat . properate : nouiq; tepentia lactis
M unera : cumq; ſuo date condita ſubere mella :
I nſuetum & ſiluis ſtipula deducite carmen .
N ec plura effata : in nubes taciturna receſſit :
E t penitus nigra noctis ſe condidit umbra .
O lli inter ſe ſe uario ſermone uolutant
Q uid ſuperum mandata uelint : quas quærere cunas :
Q uos iubeant reges : quæ cingere frondibus antra .
C ontinuo uariis innectunt tempora ramis :
N ectitur & lentiſcus : opacæq; arbutus umbræ :
R oſq; maris : buxuſq; : & denſa comas terebinthus :
C unctaq; frondenti redimitur turba corona .
M c : ſiluam exquirunt omnem : ſaltuſq; repoſtos .

F lammiferis luſtrant tedis : ardere putares
A rua procul : totumq; incendi lumine montem.
T andem inter dumos feſſi : ſub rupe cauata
S peluncam adſpiciunt : uocemq; rudentis aſelli.
A uribus accepere : uident ipſumq; : bouemq; :
L ongæuumq; ſenem : ſtantemq; ad lumina matrem
I nſomnem : & preſſis refouentem pignus in ulnis.
E rgo inſperatæ gauiſi munere ſortis
O cyus ingentem procero ſtipite laurum :
A uulſamq; ſolo palmam ab radicibus imis.
A dtollunt humeris : perq; interualla canentes
C um plauſu : choreiſq; : & multiſono modulatu.
V eſtibuli ante aditum ſtatuunt : omnemq; coronant
F ronde locum : grandes oleas : cedroſq; comanteis
A dfigunt : longiſq; aduelant limina ſertis :
E t late Idaliam ſpargunt cum baccare myrtum.
Q uos bonus ex antro dictis ingreſſus amicis
C ompellat ſenior : placidaq; hæc uoce profatur.
D icite paſtores (neq; enim ſine numine : credo :
T am certum tenuiſtis iter) cui tanta paratis

M unera ? cui uirides ramis frondentibus umbras
T exitis ? an ne aliquis superum patre missus ab alto
H as docuit sedeis : locaq; hæc adcedere iussit ?
S ic memorans : se se lætum uenientibus obfert.
I lli autem. Noua per tenebras : noua lucis imago
O genitor : media uisa est modo lumina silua
S pargere : & in nostras diffundere gaudia menteis :
S iue deus cœlo ueniens : seu forte deorum
N untius : in dubio est. nos uultū : habitūq; loquentis
V idimus : & motas per noctem audiuimus alas.
S ic fati : iungunt dextras : mox ordine longo
A ntrum introgressi : calathis siluestria plenis
D ona ferunt : matrem & læto simul ore salutant.
T um puero adstantes Lycidas : & maximus Aegon
A egon : Getulis centum cui pascua campis :
C enteni per rura greges Massyla uagantur
I pse caput late : qua Bagrada : qua uagus errat
T riton : Cinyphiæ qua deuoluuntur harenæ
I ngens agricolis : ingens pastoribus Aegon.
A t Lycidas uix urbe sua : uix colle propinquo

C ognitus : æquoreas carmen deflexit ad undas :
E t tamen hi non uoce pares : non uiribus æquis
I nter adorantum choreas : plaususq; deorum
R ustica septena modulantur carmina canna .
H oc erat alme puer : patriis quod noster in antris
T ityrus adtritæ spreuit rude carmen auenæ :
E t cecinit dignas Romano Consule siluas .
V ltima Cumæi uenit iam carminis ætas :
M agna per exactos renouantur sæcula cursus .
S cilicet hæc Virgo : hæc sunt Saturnia regna :
H æc noua progenies cœlo descendit ab alto .
P rogenies : per quam toto gens aurea mundo
S urget : & in mediis palmes florebit aristis .
Q ua duce : siqua manent sceleris uestigia nostri :
I rrita perpetua soluent formidine terras :
E t uetitum magni pandetur limen olympi .
O ccidet & serpens : miseros quæ prima parentes
E lusit : portentificis imbuta uenenis .
T unc deum uitam accipies : diuisq; uidebis
P ermistos heroas : & ipse uideberis illis :

P acatumq; reges patriis uirtutibus orbem ?
A dspice felici diffusum lumine coelum :
C ampoſq; : fluuioſq; : ipſaſq; in montibus herbas :
A dspice uenturo lætentur ut omnia ſæclo .
I pſæ lacte domum referent diſtenta capellæ
H ubera : nec magnos metuent armenta leones :
A gnaq; per gladios ibit ſecura nocenteis :
B iſq; ſuperfuſos ſeruabit tincta rubores .
I nterea tibi parue puer munuſcula prima
C ontingent ederæq; : intermiſtiq; corymbi :
I pſa tibi blandos fundent cunabula flores :
E t duræ quercus ſudabunt roſcida mella :
M ella dabunt quercus : omnis feret omnia tellus .
A t poſtquam firmata uirum te fecerit ætas :
E t tua iam totum noteſcent facta per orbem :
A lter erit tum Tiphys : & altera quæ uehat Argo
D electos Heroas : erunt etiam altera bella :
A tq; ingens Stygias ibis prædator ad undas .
I ncipe parue puer riſu cognoſcere matrem :
C ara dei ſoboles : magnum cœli incrementum .

LIBER III.

T alia dum referunt paſtores : auia longe
R eſponſant nemora : & uoces ad ſidera iactant
I ntonſi montes : ipſæ per confraga rupes :
I pſa ſonant arbuſta : deus : deus ille Menalca .
H ic ſubito magnum uiſi per inane uolatus
C œleſtum : curſuſq; alacres : alacreſq; recurſus :
A uditæq; procul uoces : ſonituſq; rotarum :
S cilicet innocuis per ſudum exercitus armis
I bat ouans : diuiſæ acies : terna agmina ternis
I nſtructa ordinibus belli ſimulacra ciebant .
T er clypeis iam cedentes inuadere nubeis
A dſpiceres : uacuas ter mittere tela per auras :
T er clamare ducem . mox diſſita cogere ſigna :
A tq; unam lætæ faciem præferre phalangis :
R urſus & aerios percurrere milite campos .
S emotoſq; alios conſtanti incedere paſſu
N ubila per : lataſq; uias : & iungere nexu
B rachia : perpetuis quatientes motibus alas :
G eſtanteſq; manu noſtræ argumenta ſalutis
S pinaſq; : clauoſq; : horrenti & uimine faſceis :

H æſuramq; haſtam lateri : medicataq; felle
P ocula : ſublimemq; crucem : immanemq; columnam .
I bant : & dulci mulcebant æthera cantu .
I nnumeras alii laudes : & magna parentis
F acta canunt : ut prima noui fundauerit orbis
M œnia : telluremq; uagis diſcluſerit undis .
V t paſſim uarios cœlo ſuſpenderit ignes :
L unamq; : ſtellaſq; : ut magni lumina Solis
I am late extremo tenebris oriente fugatis
P rotulerit . Tu belligeras metuende cohortes
D eiicis : exturbaſq; polo : tu fulmine quaſſas
C um duce ſigna ſuo : nigroq; inuoluis Auerno :
C ocytumq; iubes : triſteiſq; habitare lacunas .
T e gemini cecinere axes : te maxima tellus
V ictorem : cecinit uaſtis cum fluctibus æquor .
N ec te hominum fraudes : non auertere nefanda
C rimina : ſed læto ſpectas mortalia uultu :
D ignataſq; tuo ſolaris numine terras :
S alue magne opifex cœli : rex maxime diuum :
T errarumq; hominumq; ſalus : quem ſidera : quem Sol :

Quem metuunt reges tenebrarũ : & Tartarus ingens :
Cui late humanum seruit genus : omnia solus
Qui regis : omnia amas pariter . tibi nomina mille :
Mille potestatum : regnorum insignia mille .
Salue author : salue immensi dominator olympi :
Et nobis felix : terrisq; labantibus adsis .
Ingeminant plausum nubes : lateq; per auras
Discursat uox : & cœli conuexa resultant .
Herboso tum forte toro : undisonisq; sub antris
Venturas tacito uoluebat pectore sorteis
Cæruleus Rex : humentum generator aquarum
Iordanes . quem iuxta hilari famulantia uultu
Agmina densentur natæ : pulcherrima Glauce :
Dotoq; : Protoq; : Galenaq; : Lamprothoeq;
Nudæ humero : nudis discincta ueste papillis :
Callyroe : Bryoq; : Pherusaq; : Dinameneq; :
Asphaltisq; adsueta leues fluitare per undas :
Ipsaq; odoratis perfusa liquoribus Anthis :
Anthis : qua non ulla nouos miscere colores
Doctior : aut pictis caput exornare coronis .

Mox Hyale : atq; Thoe : & uultu nitidissima Crene :
Gongisteq; : Rhoeq; : & candida Limnoria :
Et Dryope : & uirides Botane resoluta capillos .
Ore omnes formosæ : albis in uestibus omnes :
Omnes puniceis euinctæ crura cothurnis .
Ipse antro medius : pronaq; adclinis in urna
Fundit aquas . nitet urna nouis uariata figuris
Crystallo ex alba : & puro perlucida uitro
Egregium decus : & superum mirabile donum .
Vmbrosis hic silua comis : densisq; uirebat
Arboribus : cerui passim : capreæq; fugaces
Aestiuum uiridi captabant frigus in umbra .
In medio : auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo : & cursu læta arua secabat .
Hic Iuuenis fuluis uelatus corpora setis
Stans celso in scopulo : regem : dominumq; deorum
Vorticibus rapidis : medioq; in fonte lauabat .
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant : pronisq; in flumina palmis
Protendunt niueas cœlestia lintea uestes .

I pse pater cœlo late manifesta sereno
S igna dabat : natoq; leuem per inane columbam
I nsignem radiis mittebat : & igne corusco.
A dtonitæ circum uenerantur numina nymphæ :
E t fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
T alia cælata genitor dum spectat in urna
F atorum ignarus : oculosq; ad singula uoluit
A dmirans : uidet insolitos erumpere fonteis :
I ngentemq; undare domum : cauaq; antra repleri
F luctibus : atq; nouum latices sumpsisse saporem.
D umq; hæret : pauitatq; simul : dum subleuat undis
M uscosum caput : & taurino cornua uultu :
A dspicit insuetas late florescere ripas :
C laraq; per densas discurrere lumina siluas
P astorum ludo : & lætos ad sidera cantus
D iuinasq; audit uoces : & numina passim
A duenisse deum testantia. protinus ambas
A d cœlum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O maris : o terræ : diuumq; hominumq; repertor :
Q uis tua uel magno decreta incognita cœlo

D etulit huc audax : mediisq; abscondit in undis ?
I pse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecũ
S æpe agitat : repetitq; uolens . narrare solebat
C æruleus Proteus : mendax si cœtera Proteus :
N on tamen hoc uanas effudit carmine uoces .
A dueniet tibi Iordanes properantibus annis :
A dueniet : mihi crede : inquit . certissima cœlum
S igna dedit : nec me delusum oracula fallunt :
Q ui te olim Nili supra septemplicis ortus :
S upra Indum : & Gangen : fontemq; binominis Istri
A dtollet fama . qui te Tyberiq; : Padoq;
P ræferet : atq; tuos astris æquabit honores .
C uius in aduentu tristes discedere morbi
C orporibus passim incipient . Iam uicta repente
C essabit : turpeis squamas : maculasq; remittet
D ira lues : lacerosq; Elephas effusus in artus
V lcera sanguineo sistet manantia tabo .
Q uin & lethales (dictu mirabile) febres
D iffugient iussæ : possessaq; membra relinquent :
C edet & infestæ uiolentior ira Dianæ :

LIBER III.

I ra nocens : quæ fulminea uelut icta ruina
C orpora cum gemitu ad terram prosternit : & igni
I nterdum : nunc perdere aqua (miserabile uisu)
F estinat . Stygio nimirum armata ueneno
E xuperat uis ; & spumas agit ore tumenteis .
N ec iam ultra longo uires minuente ueterno
T abificus per operta impune uagabitur hydrops
E xitio obrepens miserorum : atq; omnia late
V iscera per uarios perdet tumefacta dolores .
N on alias uinctæ tam crebra silentia linguæ
A brumpent : noctem aut toties : tenebrasq; priores
E xcutient oculi : qui nunquam sidera : nunquam
A rdentem magni uiderunt lampada Solis .
M ulta quidem maiora fide : sed uera : sed ipsos
Q uæ teneant spectantum oculos : possum ore referre:
S ed propero : uentura tamen mirabitur ætas .
C ernere erit : claudos passim genua ægra trahentes
F irmato subitos extendere poplite gressus .
T um neruis labefacta : diuq; trementia membra
(Q uis credat : nisi certa meus mihi cantet Apollo ?)
Restringi : & ualidas cum robore sumere uires .

A tq; alius rapto iussus consurgere lecto
H aud mora : prosiliet : passuq; in templa citato
C ontendens : onus ipse humeris portabit . ibi ingens
C lamor : & innumeræ circum donaria uoces
S pectantis populi : & rerum nouitate pauentis .
P arte alia extinctam penitus : sensuq; carentem
A d sua iam cernes reuocari munera dextram .
N ec minus & tacta compesci ueste cruorem
F œmineum : exanguesq; artus : pallentiaq; ora
I licet obstructis calefacta rubescere uenis .
I psas quin etiam furias sub Tartara pelli :
I mmanes Erebi furias . tum fessa leuari
P ectora : uexatosq; malis cruciatibus artus :
H inc uacuas late impleri stridoribus auras
D irarum frustra clamantum : ac sæua trementum
V erbera : perq; cauas conantum euadere nubeis .
I am deploratis uitam post funera reddi
C orporibus uideo : iam mœstam incedere pompam :
F eralemq; anteire tubam . mox gaudia matrum
I nsperata : patrumq; hilares uerso ordine fletus :

E t circumfusam populis lætantibus urbem.
H uic tu nutanteis quoties adsurgere montes
E t (mirum) insuetas curuare cacumina siluas
A dspicies: quoties humenti in gramine ripæ
A ut solantem æstus: aut lenes pectore somnos
C arpentem: tenui adsuesces mulcere susurro.
M acte tuis merito ripis: macte omnibus undis:
A d te deposito properabunt numina fastu:
N udabuntq; sacros artus: & carmina dicent
A d numerum: cum tu felix iam flumine sancto
A uthorem rerum: diuumq; hominumq; parentem
(T antus honos: laus tanta tuo Rex maxime fonti)
E xutum ueste accipies: atq; hospite tanto
A dtonitus: trepidas hortabere uoce Napæas.
I te citæ: date thura pias adolenda per aras:
C æruleæ comites: uiridiq; sedilia musco
I nstruite: & uitreis suspendite serta columnis.
P urpureas miscete rosas: miscete hiacynthos:
L iliaq;: & pulchro regem conspergite nimbo.
T unc nomen late clarum Iordanis ad auras:

A dtollent montes : Iordanen maxima circum
A equora : Iordanen siluæq; : amnesq; sonabunt .
I lla autem humanis quamuis latura ruinis
A uxilium : finemq; dies : gratissima quamuis
V rbibus adueniat : totumq; optanda per orbem :
F luminibus tamen : & nostris felicior undis
(S iqua fides : siqua est ueri prudentia Proteo)
O stendet roseos stellis ridentibus ortus .
Q uandoquidem non diuitias : non quæret honores
I lle patris decus : ac uirtus : mortalia posquam
M embra sibi : & fragiles iam sponte induxerit artus .
N on sceptrum inuadet Cyri : non Caspia regna
D iripiet : non exuuiis Babylona superbam
E ruet : aut alto scandet Capitolia curru
M ilitibus circum : & læto comitante senatu .
S ed maris undisoni tractus : & litora longe
C urua secans : media socios sibi quæret in acta :
D ispersosq; mari nautas : nudosq; colonos
V ndarum : sinuosa fretis iactare parantes
R etia : uexatas aut iam reparare sagenas

S ollicitos : patris ad ſolium : ac ſua tecta uocabit .
A tq; ollis ius omne : poteſtatemq; medendi
A diiciet : pellent morbos : denteiſq; retundent
V ipereos : Orciq; acies : ac monſtra fugabunt .
Q uin & cuſtodes foribus radiantis olympi
P ræficiet . ſeruare aditus : & clauſtra iubebit
A urea . queis non ulla queat uis ſæua nocere
E umenidum : duriq; umbrarum obſiſtere poſtes .
T um ſedes paſſim emeritis duodena per aſtra
I nſtituet : diſtincta ſuos de more ſequetur
T urba duces . illi leges : & ſancta uocatis .
I ura dabunt : plauſu ſociorum : atq; agmine læti .
F : elices : qui iam cymba : remiſq; relictis
A lta ſerenati conſcendent culmina cœli .
P ræterea (ſi certa fides : nec uana futuri
G audia) cognatas etiam ſpectabimus undas
L enæos uerti in latices . ea prima deum Rex
A rcana : hos primos per ſigna oſtendet honores
A ccepti late imperii : mirabitur auctus :
L ympha ſuos : iuſſa inſuetum ſpumare capaces

P er pateras : largeq; nouum diffundere nectar :
E t mensas hilarare : & felices Hymenæos.
N ec semel ille altum remis euectus in æquor :
C um iam frustrato socios rediisse labore
A ccipiet : præda ingenti ditabit : & hudos
S quamigerum strata cumulos exponet in alga.
I ratos etiam fluctus : tumidasq; procellas :
M iscentesq; imo turbatam gurgite harenam :
I amq; superiecto mersuras æquore puppim
I mperio premet increpitans. cadet arduus undæ
I mpetus : atq; audisse minantis iussa putares
E urosq; : Zephyrosq; : & ouanteis turbine Coros.
Q uid loquar : ut gemino numerosas pisce cateruas :
M unere & exiguo Cereris : miserabile uulgus
M atres atq; uiros pariter per gramina pascet :
V t iam bis senis redeant fragmenta canistris ?
A ut intempesta gradiens ut nocte per altum
L ibera substrato ponet uestigia ponto :
V ixq; undas sicco tanget pede ? scilicet olli
A dnabunt blandæ Nereides. humida passim

S ternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
E xcitus: agnoscet dominum: positoq; tridente
C um Phorco: Glaucoq; & semifero comitatu
P rosiliet: trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
S ed quid ego exili uectus super alta phaselo
C uncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
A ntra mihi: sacrosq; aditus: atq; aurea pandant
L imina: sufficiam. non si mihi ferrea centum
O ra sonent: centumq; ærato e gutture linguæ
V ocibus expument agitantem pectora Phœbum:
L audatos ualeam uenturi principis actus
E numerare: nouoq; amplecti singula cantu.
H æc senior quondam felici pectore Proteus
V aticinans (ut forte meo diuerterat antro)
P ræmonuit. nunc euentus stat signa futuri
E xpectare. nitor roseo sed fulsit ab ortu
C larior: & radiis dux præuia matutinis
O ceani procul extremo se litore tollit.
E xoriens Aurora: sinusq; induta rubenteis
A nte diem citat auricomos ad frena iugales.

E t iam consuetis tempus me currere ripis
V ndantem : magnosq; lacus : & prata secantem
V orticibus . uiden ut nostros agit impetus amnes ?
I ordanenq; uocat tumidarum murmur aquarum ?
S ic fatus : confestim humeris circumdat amictus
I nsolitos : quos pulchræ hudis neuere sub antris
N aiades : molli ducentes stamina musco :
S idonioq; rudeis saturantes murice telas :
A urea conspersso uariarunt sidera limbo :
A tq; ita se tandem currenti reddidit alueo
S pumeus : & motas aspergine miscuit undas.
H actenus, o Superi partus tentasse uerendos
S it satis . optatam poscit me dulcis ad umbram
P ausilypus ; poscunt Neptunia litora . & hudi
T ritones ; Nereusq; senex : Panopeq; : Ephyreq;
E t Melite ; quæq; in primis mihi grata ministrat
O cia : Musarumq; cauas per saxa latebras.
M ergillina : nouos fundunt ubi citria flores :
C itria Medorum sacros referentia lucos :
E t mihi non solita nectit de fronde coronam.

FINIS.

Aegidius tituli . S . Matthæi . S . R . Ecc .
Præsbiter Cardinalis
Actio Syncero Sannazario . S .

D Iuinum de Partu Virginis poema mihi tuo nomine redditũ cum legissem : uelut adtonitus ac lucis impatiens : statim ad te nescio quid : sed quale ab iis : qui lolio (ut aiunt) uictitant : proficisci potest . Neq; enim de eo posse arbitror quemq̃ iudicare : præter eum : qui ad eruditionẽ tuã proxime adcedat : quiq; (quod fieri uix posset) tui sit q̃ maxime similis . Verum cũ absurda quædã & ἄμουσα scripserim : meæ tamen literæ (quæ tua est humanitas) undiq; expetitæ : lectæ : exscriptæ istic a plerisq; omnibus sunt . Cumq; (ut audiebam) earum literarum exemplum in tuorum fere omnium ciuium manibus esset : ecce a te mihi literæ redduntur : demissa cœlo Ancylia mihi uisa sunt : nullum enim ornãdi mei locum prætermittis . Nam dum mea probas : Neapoli cum admiratiõe legor : & item Romæ : dum rescribis : quo munere beasti me Syncere diis : hominibusq; inui-

dentibus. Sed ut ad poema redeam: diuina quidem illa omnia: uerum hactenus ita omni ornatu caruerunt: ut humanis inferiora: nunc a te ita omnium musarum muneribus exculta: ut diuinis (si dicere fas sit) uel potiora esse uideantur. Nam cũ a præscripta linea digrederis uelut liberum dicendi genus nactus: ita ingenii uires explicas: ut antiquorum nemini sit tibi concedendum: rursus cum ea narras: unde ne transuersum quidem unguẽ: quod aiunt: quæq; maiores nostri diuinarum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse arbitrabantur: ita oratione illustras: ut omnium argumenta: cum Græcorum: tum Latinorum Poetarũ: longo post se interuallo relinquant. Quid enim: immortalis Deus (ut ordiar ab initio) inuocatiõe elegantius? quid conceptu altius? quid cœlo: terra: inferis rei nouitate obstupescentibus mirabilius? quid læto Simeone iucundius? quid infantum internitione sæuius? quid deo moriente horribilius? quid ab Orco redeunte gratius? quid spolia referente beatius? quid agente in cœlum triumpho: te canente felicius? Adde alterius

libri Musas certatim diuina carmina modulantes : adde pictum Orbem : adde Specum . De partu uero quid ipse loquar ? cum ea de re deinceps uel tacendum : uel tuis dumtaxat uerbis loquendum sit . Prætereo qua oratiõe Heros ille tuus e somno excitus : diuinaq; adflatus aura : deum natum adoret . Nec referam e tertio illustrata puerperia : non diuorum cantus : non carmina : non pastorum uaticinia : non felicis fluuii oracula : non urnam : non columbæ alas argenteas : non deniq; Protei uatis miracula recensebo .

N on si mihi ferrea centum
O ra sonent : totidemq; ærato e gutture linguæ
C arminis Actiaci laudes percurrere possem .

Verum cum tu solum pietate : non humanarũ laudum cupiditate accensus : tantum studii : laboris : diligentiæ ad scribendũ contuleris : ea tibi summa laus censeatur : quæ uno omniũ ore prædicabitur : tantum esse laudum tuarum cumulum : ut ne ipsi quidem eloquentiæ : qua mirabiliter excellis : locus ad te laudãdum relinquatur. Nam de laboris præmio : ad nos idest mortales : nihil

adtinet cogitare. Quid enim tibi tribuere homines poſſent: & ſi omnia ſimul congeſſerint: quo tuum meritum expleretur? Deus ille Deus: cuius numine adflatus: tam doctum: tam ſanctum: tam pium carmen cecinisti: te digno munere remunerabitur. Non quidem Elyſiorum aut piorum campis: inſuliſue fortunatorũ: quas Lino: Orpheo: Muſæo: cœteriſq; deorũ filiis ſedes antiquitas falſo ſtatuit: ſed cœlo: digna quidem tantarum uigiliarum mercede. Reliquum eſt: ut tibi gratias agam: quod Auguſtini perſonã inſerueris: quæ reliquis tam apte: tantaq; harmonia cohæret: quanta Philoſophi aiunt in cœlo ſidera. Proinde recte ad te pertinet Homericum illud.

Ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα μοῦσαι φίλωνται.
Γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.

DILECTO FILIO
ACTIO SYNCERO.
CLEMENS PAPA. VII.

Dilecte fili Salutem : & apostolicam benedictionem. Accepimus librum gratissimo munere : quem tu ad nos de Dei : & domini nostri Iesu Christi rebus scriptũ misisti : cuius argumentum præclarum : atq; nobile cum in te parem ostendat animi pietatem : atq; ingenii gloriam : sitq; in eo nomen quoq; nostrũ ad memoriam eorum qui lecturi sunt : qui quidem innumerabiles futuri sunt in longa posteritate : immortalitati quasi commẽdatum : muneris tui magnitudinẽ hoc magis sentimus. q quomodo parem referamus gratiam habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata : & grata est omnibus : qui præsertim animo uegetiore atq; erectiore sint : permagnæ sunt illius partes nobis a te tributæ.

Quanq̃ enim ea est appetenda maxime: illiq; elaboran-dum præcipue: quæ post discessum ex hac uita: in illa altera uita felici & sempiterna nos cum Deo ipso collo-cat. Tamen ne hæc quidem non libenter adsciscenda: quæ producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua: qui illam cœlestem & diuinam immortalita-tem non plane cognouerunt: maximis sæpe tamen con-tentionibus: & acerbissimis discriminibus uitam: & ca-put suum obiecere. quod profecto non fecissent: nisi a natura ipsa admoniti: summum quoddam bonum exi-stere coniectati fuissent: cujus in imagine: & simula-chro tam multas partes experirentur esse: & delectatio-nis: & gloriæ. Est enim profecto hæc famæ & laudis ad commemorationem hominum celebritas: imago illius ueræ immortalitatis: quæ eximio dono omnipotentis Dei: uni christiano generi: per dominum nostrum Ie-sum Christum proposita est: ad quam potissimum aspi-rare debemus: hanc uero ita charam: iucundamq; duce-re si proborum: & prudentium testimonio nobis defe-ratur: quod quidem in te nobis egregie contigit. Non

enim ingenio solum tuo honorati : illustratiq; sumus :
sed (quod nobis etiam gratius est) iuditio comprobati.
& si enim ingenii gloria concedis nemini : uel omnibus
potius præstas : qui in hoc scribendi genere cum laude
uersati sunt : tamen cum ipso scriptionis argumento
ostendas : qua sis pietate : sapientia : religione præditus :
iucundius etiam accepimus testimonium optimi : & reli-
giosissimi uiri : quam studium doctissimi. Quapropter
macte uirtute tu quidem : id enim es cōsecutus quo nul
lum maius homini bonum in hac uita existere posse ui-
deatur. maximorum enim donorum : quibus te affecerat
Deus gratia illi (quo ad mortali homini licuit) relata :
illud iam summum. & incomparabile ueræ immortali-
tatis donum es promeritus : cui deinde iam gratia nulla
esse par potest. Qui talentum acceptum multiplicatis
mercedibus : eidem domino reddidisti a quo acceperas.
exquo cum fructum quoq; non mediocrem tui libri di-
catione : ad nominis nostri laudem : ac memoriam re-
dundare uolueris. tantam tibi habemus gratiam : quan
tam capere grati : & memoris Pontificis : tanto deuincta

officio mens potest : sicut & re ipsa tibi ostendere parati sumus . & ut experiare etiam adhortamur . Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris Die V . Augusti . M . D . XXVI . Pontificatus nostri anno tertio.

Ia . Sadoletus .

Sequuntur piscatoria

PETRVS GRAVINA

NOn sine prouidentia deligunt sibi immortales quidoq; ex mortalibus non nullos: quorum opera: ad uenerandam diuinā dignitatem: decentius utantur. hinc nostra christiana ueritas: tot Sanctorum uirorum: sanctarumq; uirginum testimonia: ac ministeria in sui gloriam agnoscit. an fortuito igitur euenisse existimabimus ut temporibus nostris: nascentis diuini cœlestisq; operis de partu Virginis Imprimendi: ac promulgandi curam Virgo ipsa Deipara: quasi ex destinatu: primariæ fœminæ Cassandræ Marchesiæ: nobilitate: facūdia: pudicitia insigni demandauerit; qua quidem alumna tantum sibi placet docta Neapolis: ut cum Gratiis Gratiam: cum Musis Musam esse affirmet. hac itaq; ueluti quadam honestissima obstetrice curāte: Diuinus hic noui carminis partus ueterem nostram salutem ac lucem: tanquam renascentem nobis expectantibus repræsentauit.

CLEMENS PAPA VII.

Vniuersis & singulis presentes literas inspecturis salutem & apostolicam ben. Cum dilectus filius Jacobus Sannazarius patricius Neapolitan. (id quod iucunde accepimus) suum opus de partu Uirginis: heroico: & celebri conscriptum carmine: ad Dei laudem multis efflagitantibus sit editurus. Nos eius precibus quem ob virtutes suas & hanc ipsam editionem paterne diligimus inclinati: ne ne alius preter autoris voluntatem dictum opus imprimat: alienumq; laborem ad suum commodum transferat. Inhibemus omnibus: & singulis sub excommunicationis latę sententię. Subditis vero nostris etiã Quingentorum ducatorum auri: ipsi Jacobo: vel cui ipse mandauerit applicandorum penis: ne per Triennium proximũ a data presentium cõputandũ vllus alius sine ipsius Jacobi concessione: ac permissu: dictum opus imprimere: aut alibi impressum vendere: seu venalem habere audeat. Mandantes omnibus locorum ordinariis: eorumq; in spiritualibus Uicariis: vt presentes nostras vbiq; obseruent; & exequantur; facianteq; ab aliis plene exequi: & obseruari. Quarum quidem transumptis manu notarii publici subscriptis: & sigillo personę in dignitate ecclesiastica constitutę: munitis: plenam fidem vbiq: tam in iudicio: q̃ extra adhiberi debere volumus ac decernimus. Contrariis non obstantibus quibuscunq;. Datum Romę apud Sanctum Petrum sub Annulo piscatoris Die vii. Julii. M. D. xxvi. Pontificatus nostri anno Tertio.

Be. El. Rauenn.

SALICES

E rg› defectæ cura : auxilioq; deorum :
A ecq n pariter Nymphæ : lucemq; perosæ :
V num illud : rebus tandem quod restat in arctis :
F inem optant . iamq; in fluuium se mergere adortæ
M embra reclinabant : & aquas prono ore petebant :
C um subito obriguere pedes : lateq; per imos
E xspatiata ungues radix fugientia tardat :
A dfigitq; solo uestigia : tum uagus ipsis
S piritus emoritur uenis : indignaq; pallor
O ccupat ora : tegit trepidantia pectora cortex
N ec mora : pro digitis ramos exire uideres :
A uratasq; comas glauca canescere fronde :
E t iam uitalis nusquam calor : ipsaq; cedunt
V iscera paulatim uenienti frigida ligno :
S ed quamuis totos duratæ corporis artus
C audicibusq; latus : uirgultisq; undiq; septæ :
A c penitus Salices : sensus tamen unicus illis
S iluicolas uitare deos : & margine ripæ
H ærentes : medio procumbere fluminis alueo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO

I quando magnum mirati surgere Solem
Oceano : & toto flammas diffundere cœlo.
C ertatimq; suo terras ambire meatu
N octiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis :
A eternosq; astrorum ignes : cœliq; micantes
S cintillare oculos : aliquem dare iura putastis
A tq; polo regnare hominum : rerumq; parentem.
C ui mare : cui tellus : cui pareat arduus æther :
C uncta supercilio qui temperet : hunc simul ægri
M ortales : (si uestra dolor præcordia tangit :)
A dspicite : immiti traiectum pectora ferro :
P ectora : fœdatasq; manus : perfusaq; tabo
O ra : cruentatumq; caput : crinesq; reuulsos
A dspicite : & plenos lacrimarum fundite riuos.

LAMENTATIO

H eu ſcelus : heu crudele nefas : iacet altus olympi
R ector : & amiſſo torpent elementa magiſtro .
Q uinetiam uacuum adſueto ſine pondere cœlum
N utat : & ipſa ſuum quærunt ſolia aurea regem .
Q uem diuerſa procul ſæuo cum crimine tellus
I gnotum populis caput : & miſerabile corpus
S uſtinet : exanguesq; ſinu complectitur artus :
E t tremefacta : graues teſtatur murmure queſtus .
T eſtatur Sol ipſe ſuum ſub nube dolorem
I am latitans : atraq; notans ferrugine frontem .
T u quoq; deformesq; genas : pallentiaq; ora
C ontegis : inferiasq; tuo das Luna Tonanti :
A uratum flauo tondens de uertice crinem :
E t lacrimas huda fundens in nocte tepenteis .
N ec minus abruptis fama eſt exiſſe ſepulchris :
P erq; uias erraſſe nouis ſimulachra figuris :
E xcitasq; umbras : medias ululaſſe per urbes
S ub noctem : & notos queſtu impleuiſſe penates .
Q uid non & pelagi rabies adtollere fluctus
I mmanes uiſa eſt ? monteisq; euoluere aquarum

D eiectura urbes : terrasq; haustura profundo ?
C um simul & caput undisonis emersus ab antris
C æruleus Triton rauco super æquora cornu
C onstreperet : nautasq; horrenda uoce moneret
N aturæ cecidisse patrem : regemq; : deumq; .
H æ ne manus uasti iunxerunt fœdera mundi ?
H arum opus est quodcunq; iacet : quodcũq; mouetur :
Q uicquid ubiq; parens rerum Natura gubernat :
F rugiferens tellus : fœtumq; animantibus æquor :
V italisq; aer : atq; ignibus æthra coruscis .
E t nunc (pro facinus quantum potuere nocentum
F lagitia) immissis dant peruia uulnera clauis :
L iuenteisq; atro fœdant squalore lacertos .
H eu caput indignum spinis : uenerandaq; cœlo
E t toties clara stellarum implexa corona
C æsaries : heu pectus hians : conuulsaq; dira
B arba manu : tunsiq; artus : & frigida membra .
V os ne pedes cœlum premere : & uaga sidera sueti :
F ulgentesq; domos : superum sublimia tecta :
T am sæuæ immanes perpessi cuspidis ictus

E t terram : & duras sparsistis sanguine cauteis ?
N ec trepidat mens cæca hominum ? quæ tanta tenaci
D urities in corde riget ? num nigra uidetis
T artara : tot claris hominum uiduata trophæis :
D esertasq; in nocte domos : & tristia regna ?
F elicesq; animas lætum Pæana canentes.
P one sequi regem : & cœlo insedisse sereno ?
Q uid si non tantos subiisset sponte labores :
H umanamq; sua pensasset morte salutem
I lle sator rerum : & summi mens certa parentis :
Q ui nutu ingentes mundi moderatur habenas ?
V t tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
P ost obitum æternæ donaret munere lucis :
I n partemq; suorum operum : regniq; uocaret :
T antus amor : generis seruandi & gloria nostri.
Q uare agite : ex animis Mortales pellite uestris
S iquid adhuc manet antiqua de sorde relictum.
M endacesq; deos : & detestanda priorum
S acra prophanatis tandem detrudite ab aris.
I mbuat effuso terram nec sanguine taurus :

N ec miser ille suæ diuulsus ab hubere matris
I gnotos agnus balet super hostia cultros.
V iuat ouis: uiuat quicquid sub Sole creatum est:
M entem animumque deo: non thura: aut exta parate:
H as illi pecudum fibras: hæc reddite dona.
C ernitis ut pronum flectat caput? ut pia pandat
B rachia? & ingratas uocet ad sua uulnera gentes?
O blitasque uix moneat meminisse relictæ:
S cilicet amplexus non reiecturus amicos?
A t uos obtusas ignari auertitis aures:
I nfelix genus: & sæuæ ludibria mortis:
N ec: quanta a tergo iam instent tormenta: uidetis.
T empus erit: cum uestra illum commissa notantem:
M ultantemque reos: altaque in nube sedentem
A dspicietis: & horrentes tremor opprimet artus.
N ec iam ferre oculos flammarum ardore coruscos:
A ut tumidos acie uultus contendere contra
A udebit quisquam sibi conscius. ibit in ignes
T urba nocens: sontesque exsoluet corpore pœnas.
P allentesque æternum amnes: uastasque lacunas

C ocyti colet : & furias horreſcet hiantes :
A tq; animum monitis non intendiſſe pigebit .
T unc uos exactæ capient mala tædia uitæ
E xpertes cœli : atq; auræ ſub nocte profunda :
I nq; caput trifidos nequicq̃ optabitis ignes :
E t fruſtra erectas tolletis ad æthera palmas .
Q uos ſuperum cœtus : & fortunata piorum
A gmina : uix lacrimis poterunt ſpectare retentis
I nuidiæ ſtimulis : diriſq; ultricibus actos .
E rgo uitales miſeri dum carpitis auras :
D um compos mens ipſa ſui eſt : dum certa facultas :
D um ratio : tempuſq; ſinunt : ſimul ite frequentes :
I te pii : ueniam factis expoſcite ueſtris :
I te animos purgate : Orciq; inhibete rapinas :
E t tandem patrio mentem conuertite cœlo .
S ic rex ille hominum uacui ſpoliator Auerni
O blitus ſcelerum : cognatæ ſtirpis amore :
P romiſſiq; memor : menteis intrabit amicas :
V eſtraq; poſt habitis recolet præcordia templis .
P oſtq; tot exhauſtos uitæq; : obituſq; labores :

I llo quo pluuias : quo pellit nubila uultu
A blutos labe excipiet : lætusq; reponet
S idereos inter proceres : sanctumq; senatum :
S ub pedibusq; dabit stellantia cernere claustra.

FINIS.

S Iquid in hisce scriptis nostris deuium fortasse
a sanctiss. illis Maiorum decretis uisum
iudicatum ue fuerit . qualecunq; id sit .
Pontifici Summo : ac Sacrosanctæ
Romanæ Ecclesiæ castigandum
Relinquimus .

Hieronymus Carbo

Actio Syncero.

C um tibi cœlesti faueat de Virgine natus:
 M ystica cui uatum sacra canenda dedit.
C umq; ingens noua musa decus: laudemq; pararit:
 I nnectens capiti Delphica serta tuo.
F amaq; cum uolitet circum plaudentibus alis
 G estiat & sacræ limina adisse domus.
Q uid cessas Syncere fores reserare: Deamq;
 E xcipere: & docto continuisse sinu?
I lla tibi referet: quanto expectata triumpho,
 C armina: & ingenii sint monimenta tui.
S urge igitur: uiuensq; piæ cape præmia curæ:
 P ost cineres sera est gloria: serus honos.

Ant. Thebaldæus

Lectori

V irginis intactæ partum: partumq; uidebis
 A ctia quem docto pectore musa dedit:
A dmirandi ambo: humanæ fuit ille saluti
 V tilis: humanis hic fuit ingeniis.

Petrus Grauina

Lectori

Qui diuina legis Synceri carmina uatis:
Magnaq; Virginei sacra puerperii:
Non hæc humano credas procedere sensu:
Autori mentem mouit: & ora Deus:
Hunc sibi delegit: quo non cœlestia quisquam
Grandius: aut pleno cultius ore sonet.

Hieronymus Angerianus

Actio Syncero

Fleuit inops Momus: cum uidit carmina: quæ tam
Culta facis: dixit. sic sacra musa canit.

Hieronymus Borgius.

Fœmineum Virgo Solymæ genus inclyta terræ
Vt radiis superat lux: decoratq; suis:
Virginis ut nato cunctos hominesq; deosq;:
Syncero uates sic superare datum.
Felix Parthenope quæ mira poemata mundo
Pangis: alisq; nouos Virgiliosq; paris.

Idem

Actio Syncero : & Andreæ Matthæo

Aquiuiuo Hadrianorum

Duci.

N on alio partus synceræ Virginis altus

Q uam Syncere tuo carmine dignus erat.

E t tibi Dux procerum grates Aquiuiuę perennes

O rbis agit : tantum quo duce prodit opus.

Clementi. VII. Pont. Max.

Antonius Donatus Andreæ Matthæi.

filius Aquiuiuus

Iouiæ Comes.

E n tibi summe pater sacros referentia partus

A ctius Aonidum munera rara dicat.

Q uæ non furta Iouis : uanæ aut mendacia Cretæ

Aut ortam ex undis commemorant Venerem.

S ed puerum cœli dominum : regemq; : Deumq;

Q uem peperit salua uirginitatę parens.

F ama canit soli uultus licuisse per artem

Lyſippo regis reddere poſſe ſui.
Hæc igitur ſi cura fuit mortalibus: ut ſe
Præclaro uellent fingier artifice.
Te merito Chriſti laudes pater alme iuuabit
Actiaco ſcribi carmine: non alio.

Beliſarius Aquiuiuus Neritinorum
Dux

Actio Syncero Sannazario
S. D.

DEbemus plurimum tibi Syncere Acti amicorum optime: quando tu uir quidem nobiliſſimo loco natus: amicis: temporibus: ætati tandem noſtræ ut ſatiſfaceres: amicorum precibus ductus es: ut rariſſima carmina illa tua de partu Virginis diuinaq; in lucem ederes. Quam ob rem & publice ab omnibus tibi habendæ ſunt gratiæ: & priuatim a nobis agendæ: ꝙ ſumma incredibiliq; hac uoluptate: quin tui nominis gloria perfrueremur: priuari nos minime permiſeris. Caruiſſemus ſiquidẽ illa ĩ quæ tam

& si nobis : qui te amamus : colimus : obseruamus : nota diutius fuerat : nūc tamen ita Christianis omnibus innotescet : ut tibi merito ex carminibus tuis : unusquisq; nostrū gratulari possit. Ea etenim sunt : ut longe plures admiratores eorum q̄ imitatores fore cēseamus. Nam & tibi peculiarem fidem : quā plane antea cognoueramus : & maioribus tuis : iam in lucē edidisti. Cum nihil abs te uiro quidem sine controuersia claro : nisi clarum : apertum : elegans expectari : nisi quod omnia : quæ tot annis mente conceperas : quæq; ad fidem : qua præditus es : pertinerent : exprimi possent. Quippe Federicum olim Neapolitanorū Regē : propria domo relictā : laribus : focis : tuis deniq; omnibus : exul a patria pro fide seruanda : in Galliam secutus es : neq; alicuius præmii spe (cum regno priuatus esset) sed pro fide tantum quæ tibi innata est : regem sequi uoluisti. Nunc uero ut quæ tua sit probata fides : quæ fidei in te radices hæserint : posteris omnibus patefieret : perfecisti opera atq; labore : ut diuinis carminibus tuis : partus Virginis celebraretur. Quibus sane speciem illam Virgilianæ compositionis & elegantiæ :

qui docti sunt uiri : cognoscerent. Et ut paucis expli-cem : ut quæ uix singula in scriptoribus cœteris extitisse uideamus : in unum recepta uniuersa in diuinis carmini-bus tuis eluceant. In his etenim cũ orationis splendore contendit breuitas : cum rotunditate ornatus : cum fluxu carminum pulchritudo : atq; ita demum abs te omnia nu-meris : & sententiarum grauitate mandata uidentur : ut ad cuius uis scriptoris antiquissimi candidissimiq; laudẽ acce-dant. Legimus Platonem arbitratum fuisse hominum animos a cœlestibus sedibus ad inferiora deuolutos : cœ-lestem illam musicam pernoscere nequaq̃ posse : interim uero non uocum modulationibus (ut uulgus existimat) quæ tametsi aures demulceant : animum uero instruere nullo modo possunt : diuinam tamen harmoniã imitati : grauiori quodã iudicio : profundos intimosq; sensus ele-ganti carmine ita exprimunt : ut diuini propterea uates appellentur. Non enim solum auribus adulari : sed etiã diuina ambrosia mẽtes demulcere uidentur. Nec uereor te solum Acti Syncere mi inter primos : multorũ etiam antea seculorum : connumerare. Quandoquidem tibi

diuinitus cõcessum sit : ut diuina hæc tua carmina : modo alte surgentia : modo (cum tibi expedire uisum est) : uehementi impetu ruentia : quo uelint : lectorẽ attrahãt. Quo fit : ut quod antiquitas illa credidit : quod philoso-phorum iudicio comprobatum est : tua opera : studio : doctrina dicere etiam audeamus : nullum uidelicet esse scriptorum genus : qui aut magnitudine eloquentiæ : aut diuinitate sapiẽtiæ poetis pares iudicãdi sint. Quid enim abs te prætermissum est : quod sanctæ literæ explicẽt : quin tu candidissimis etiam carminibus tuis singillatim scribas? Nam Imperatoris omnium Dei legationẽ ad Virginem : demissi Angeli per aera uolatum : conceptum sine labe puerum : Virginis partum : pastorũ exultantium cantus : Regum aduentũ ad puerum cum muneribus adorandũ : ipsius deniq; Dei & hominis uitam : crucem : mortẽ : ita candide : ita ornate scribis : ut nihil ornatius : nihil can-didius : nihil religiosius scribi ab homine potuisset. Itaq; gaudendum nobis omnibus est : tãtoq; magis : q; si pasto-res illi (ut scribis) arborum ramulos (quos ibi inuene-rant) ad lætitiam demonstrandam ante uestibulum antri

affixerunt : tu etiam ueluti illuſtri loco natus : roſarum ſertis redolentiumq; florũ coronis : Virginei partus dignitatem : tuo diuino carmine ad probandam religionem exornas. Vale & felix uiue.

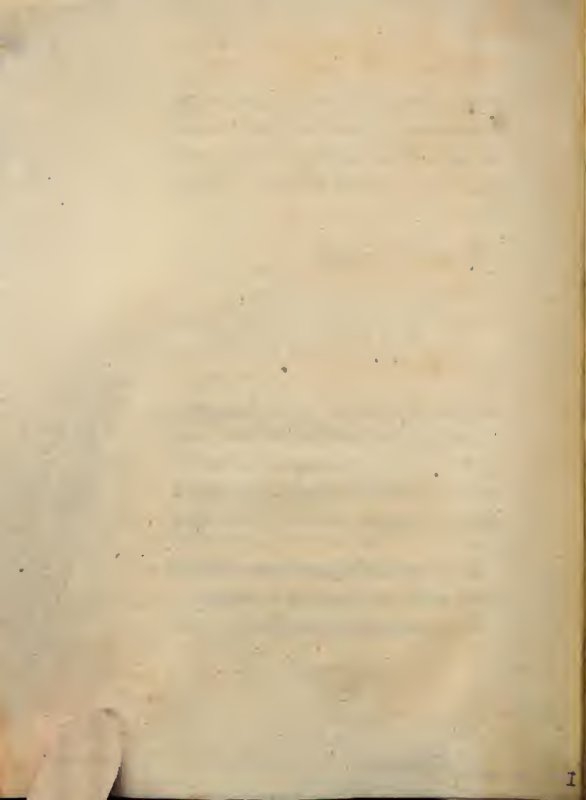
Reg.

A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt Tern. præter L & M duern.

In ædibus Illuſtriſſ. Viri Andreæ Matthæi Aquiuiui Hadrianorum Interamnatumq; Ducis per Antonium Fretiam Corinaldinum ciuemq; Neap. ſummo ingenio artificem. ac fideliter omnia ex archetypis Actii Synceri ipſius manu ſcriptis. Anno M D XXVI Maio Menſe Neapoli.

Edicto cautum ne quis per biennium opus hoc uel excudat : uel aliunde adportatum uendat in tota Regni Neapolitani ditione.

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO
ROMA

